

B E V E Z E T É S

Az iskola hivatalos elnevezése:	Zrínyi Miklós Gimnázium
Az iskola címe:	1108 Budapest, Mádi u. 173.
Az iskola fenntartója:	Budapest Főváros Önkormányzata
Az iskola alapításának éve:	1986.

A Zrínyi Miklós Gimnázium a létrehozása óta eltelt időszak alatt - megküzdött az ismeretlenség, a „külvárosi” jelleg, a hagyományok hiányának hátrányaival, a laza, esetlegesen szerveződő iskolai közösségek állandó változásaiból és a fenntartóváltásból adódó működési nehézségekkel.

Az intézménybe – földrajzi elhelyezkedése következtében is – elsősorban a kőbányai iskolák tanulói, a dél- és keletpesti kerületekben, valamint a közeli agglomerációban élő gyerekek jelentkeznek, ill. járnak.

Iskolánk „Külső-Kőbányán” helyezkedik el, a városrész nagylakótelepi, ill. családi házas negyedeinek határán.

Az épület 1978-ban - gyors-paneles technológiával - általános iskolának épült. Sem esztétikailag, sem funkcionálisan nem megfelelő. Az udvar és a tantermek kicsik, hiányoznak a kiscsoportos foglalkozásokra alkalmas helyiségek, de a nagyobb létszám befogadására alkalmas közösségi terem is. A legszükségesebb szaktantermeket, előadókat, irodahelyiségeket kialakítottuk, barátságosabbá tettük az aulákat, lépcsőházakat.

A minimális felszereltség, az eszközpark nehezen, de kialakult. A Fővárosi Önkormányzat a minimum taneszközökre vonatkozó igényeinket felmérte és közbeszerzési pályázat keretében folyik az eszközök kiválasztása, megrendelése, illetve szállítása.

Az épület állagának javítása 2003-ban megkezdődött, de további fenntartói segítség nélkül nem javítható.

Az iskola költségvetését az állami-, önkormányzati támogatások mellett pályázatok és szakképzési alapból kapott támogatások képezik. Ez utóbbiak viszont esetlegesek, s az összköltségvetés igen kis hányadát teszik ki.

Környezetünkől – szociokulturális háttérünk miatt is – szponzori támogatásokra kevésbé számíthatunk, térítéses, bevételes programokat nem szervezhetünk.

Évek óta csak a karbantartási költségekből próbáljuk az épületet működőképes állapotban tartani.

Kapcsolatunk mind a fenntartóval, mind a kerületi önkormányzattal valamint az általános iskolákkal jónak mondható. Tudatosan törekszünk partneri kapcsolataink fejlesztésére. Külföldi kapcsolatunk német, szlovák, olasz, görög iskolával van. Az átalakuló képzési szerkezet előtérbe helyezi az angol nyelvi képzést. Ennek megfelelően bővítjük cserekapcsolatainkat.

Az iskola **pedagógusainak** száma 45 fő körül mozog. Mindig van néhány tartósan távollévő, ill. nem teljes óraszámú, részfoglalkozásúként dolgozó kolléga. Ez a munkaerő-gazdálkodási forma semmiféle zavart, problémát nem okoz. Általában biztosított, hogy adott tanulócsoporthoz, adott tantárgyat huzamosabb ideig azonos tanár tanítson.

Az iskola rendelkezik bizonyos megtartó erővel. Ennek oka is és egyben következménye is, hogy a tantestület – egy-két kolléga kivételével – egységes szellemben dolgozik, a tanárok figyelnek egymásra, kikérik egymás véleményét. Természetes a segítségnyújtás, s legfontosabb tevékenységnek a tanulókért való munkálkodást tekintik. A különböző személyiségű, gyakran meghatározó, markáns egyéniségű kollégák között gyakoriak az élénk szakmai viták, eszmecserék. Ezek azonban mindig korrektek és jobbító szándékúak.

A nevelőtestület egy része kimondottan érdeklődik szakmai továbbképzések iránt. Szervezett formában vesznek részt tanfolyamokon, ill. sokan önképzést folytatnak. A szakmai módszertani kérdések iránt nagyobb az érdeklődés, mint a pedagógiai tartalmú témák iránt. Kedvező tapasztalatokat szereztünk a belső szervezésű akkreditált továbbképzés indítása területén, mivel a szakmai-módszertani előnyök mellett, a munkaszervezés és a finanszírozás szempontjából

is kivitelezhetőbbnek tartjuk ezt a továbbképzési formát. Az iskolavezetés fontos feladatának érzi, hogy segítse a tantestületet abban, hogy társadalmi kihívásoknak meg tudjon felelni, és a pedagógiai eszköztárát folyamatosan fejleszteni tudja..

Az iskolában négy munkaközösség működik: az „osztályfőnöki”, a „humán”, a „nyelvi” és a „reál”.

Minden kollégánk legalább egy munkaközösségnek tagja. Ezek a szakmai csoportok aktív résztvevői a különböző iskolai szintű döntések előkészítésének, állásfoglalások kialakításának. Gyakoriak a szakmai, módszertani, pedagógiai eszmecserék, erősödik az egymás munkája iránti érdeklődés, nyitottság, az együttműködés.

Bevált gyakorlat, hogy a munkaközösség-vezetők az iskolavezetés tagjaként elősegítik a megalapozott döntéshozatalt, a gyors és hiteles információáramlást.

Az iskola **tanulóinak** létszáma 500-600 fő körüli. Az összetétel felkészültség, érdeklődés, képességek tekintetében meglehetősen heterogén. Sok tanulónk él csonka családban, nehéz anyagi körülmények között.

Általános probléma a tanulók életségében az erkölcsi értékválság jegyeinek megjelenése, az érzelmek kezelésére való képtelenség (vagy ami még ennél is súlyosabb, az érzelmek hiánya), valamint az akarat jellemzők gyengeségei.

Ennek leggyakoribb iskolai megnyilvánulásai: a tudás, a műveltség presztízisének hiánya; önismereti, önértékelési problémák; az ismeretszerzés, a szervezett tanulás iránti közöny, fásultság, motiválatlanság.

A kirívó vagy súlyos fegyelmi problémák ritkák, viszont nem sok eredménnyel jár az indokolatlanul sok iskolai hiányzás és a dohányzás visszaszorítására irányuló törekvésünk.

Természetesen nálunk is van bizonyos mértékű lemorzsolódás (főleg a 10. és a 13. évfolyamokon), és sajnos az átlagnál magasabb a bukások száma (főleg félévkor). Ugyanakkor az is elmondható, hogy emelkedő tendenciát mutat a felsőoktatási intézménybe sikeresen felvételiző tanulónk száma és aránya. Ez az aktuális évi statisztikából nem feltétlenül olvasható ki, mivel sok tanulónk marad

érettségi után a szakképző osztályokban, s a szakma megszerzése után jelentkeznek felsőoktatási intézménybe. Tanulóink meghatározó része a középiskolai tanulmányai befejezését követő második-harmadik évben kapcsolódik be a felsőoktatásban folyó képzésbe.

A tanulók zöme szívesen jár iskolánkba, kedveli az iskola által kínált szabadidős és szórakoztató programokat, kirándulásokat. Ünnepi rendezvényeink emlékeztetéseket, kimagaslóan színvonalasak a tanulói produkciók, kulturált és emelkedett a hangulat.

Nem sokan használják ki a tanórán kívüli – művelődést elősegítő – szakköri-, diákköri- és versenylehetőségeket.

A tanulók-tanárok közötti információáramlást az alkalmi jellegű iskolaújságok, az iskolarádió és a honlap biztosítja elsősorban, de a nyílt személyes párbeszédet minden intézményesített formánál hatékonyabbnak tartjuk.

Egyre tudatosabban működik a diákönkormányzat. Ennek a területnek az erősítését éveken keresztül kiemelt feladatnak tekintettük. Ma már elképzelhetetlen a tanév Diákközgyűlés, DÖK tábor és Zrínyis- hét nélkül.

A tanulók szüleinek választott, illetve felkért közössége, a Szülői Munkaközösség, amely egyben részvételi és képviselői fórum is.

Az iskola – az egyéni és szükség szerinti alkalmakon túl – hagyományos módon szervezi meg a szülők számára a közvetlen tájékozódás és információcsere fórumait.

Ezek: évente két szülői értekezlet és három fogadóóra.

Természetesen tanáraink – előzetes egyeztetés alapján – készséggel adnak felvilágosítást, ill. segítséget a hozzájuk forduló szülőknek. Szülői, osztályfőnöki, szaktanári, tanulói kezdeményezésre egy-egy konkrét konfliktus megoldására rendkívüli értekezletet tartunk, az érdekelt felek részvételével.

A nevelést illető kérdésekben segítjük a szülők tájékozódását és tevékenységét az érdeklődésüknek megfelelő témákban szervezett rendezvényeken.

Az iskola még a jelentkezési időszak előtt igyekszik megismertetni magát környezetével, miközben maga is megismerkedik **leendő tanulóinak** egy részével.

Ennek formái: szórólapok; találkozás általános iskolás tanulók szüleivel; előkészítő tanfolyamok 8. osztályosoknak; nyílt napok általános iskolásoknak és szüleiknek. A felvétellel kapcsolatos döntésnél figyelembe vesszük az általános iskolai bizonyítványt.

Tanév közben is van lehetőség be- és kiiratkozásra. Ez esetben a törvényi eljárási szabályok a mérvadók. Amennyiben az időközben beiratkozó tanuló valamely gimnáziumunkban tanított tantárgyat korábban nem tanulta, egy bizonyos – megállapodás szerinti – türelmi idő után különbözeti vizsgát tesz.

Az intézmény képzési irányait a társadalmi kihívásoknak megfelelően alakítottuk ki, különös hangsúlyt fektetve a nyelvi és az informatikai képzés fontosságára.

Az iskolában évfolyamonként egy osztályban 5 éves (0. évfolyamon angol nyelvi előkészítő), három osztályban 4 éves gimnáziumi képzés folyik. A nyelvi előkészítő osztály a 2004/2005 tanévben indul első alkalommal. Rendelkezünk érettségi vizsgára épülő idegenforgalmi ügyintéző és számítástechnikai szoftverüzemeltető szakképző osztályokkal is, ahol tanulóink a munkaerőpiacon jól hasznosítható tudást szerezhethetnek. A szakképző osztályokban tanuló diákok jelentős része gimnáziumunkban szerzett érettségi bizonyítványt.

A gimnázium **képzési irányai**, specialitásai:

- Angol nyelvi előkészítő osztály, melynek tanulói az előkészítő év befejezése után emelt szintű nyelvi képzésben vesznek részt.
- Humán csoport: a tanulók a humán tárgyakat magasabb óraszámban tanulják, a képzés kiegészül művészettörténettel is.
- Általános csoport: kötelező nyelv a német.
- Közbiztonsági csoport: a tanulók – a BRFK-val közösen megtervezett és kivitelezett formában – megismerkednek a rendőri munka alapjaival, a szakma egyes területeinek specifikumaival, két éven keresztül részesülnek

önvédelmi oktatásban, a 9. évfolyamon a kezdő szintről induló idegen nyelvet magasabb óraszámokban tanulják (angol).

- Idegenforgalmi osztály: az idegenforgalom, a vendéglátás, a turizmus legalapvetőbb ismereteit sajátítják el. A kezdő szintről induló idegen nyelv oktatása magasabb óraszámokban folyik (angol vagy német).
- Számítástechnika-informatika csoport: a magas szintű szakmai képzés mellett kiemelt tantárgy a matematika és a fizika. Kötelező idegen nyelv az angol. A 9. évfolyamon könyvtárhasználati ismereteket az informatika tantárgyba integrálva tanulnak.

Ezekben az osztályokban nem szakképzés folyik, viszont a tanulók az általános képzés mellett részletesebben megismerkedhetnek egy-egy szakma alapjaival, ami megkönnyítheti a későbbi pályaválasztásukat, munkába állásukat. A képzés folyamán folyamatosan figyelmet szentelünk a munkaerő-piaci és a felsőoktatási igényeknek - követelményeknek.

A 10. osztály befejezése után a tanulók emelt, vagy középszintű érettségire történő felkészülés keretében folytathatják a megkezdett specializációt, vagy választhatnak az egyéb tantárgyak közül is.

Az iskolában két idegen nyelv tanulása kötelező. Az iskolában választható idegen nyelvek: angol, német, olasz, latin, spanyol, orosz (megfelelő létszámú jelentkező esetén), amelyeket évfolyamszinten, lehetőség szerint homogén nívócsoportokban tanítjuk.

Az idegen nyelveket, a matematikát, az informatikát minden osztályban bontott csoportokban tanítjuk.

A művészeti nevelés az iskolai oktatás szerves része. A rajz és az ének-zene tantárgy kapcsán létrejött tanulói produkciók magas színvonalúak, és egyre többen választják érettségien is ezeket a tantárgyakat.

A tömegsport foglalkozások keretében több sportágból (labdarúgás, asztalitenisz, kosárlabda, röplabda, természetjárás) választhatnak a tanulók. A X. kerület biztosítja számunkra az Újhegyi Sportuszoda használatát.

A gyógytestnevelésre utasított tanulók foglalkoztatását helyben meg tudjuk oldani.

Az iskola egyéb képzési lehetőségeket is kínál:

- 2003-tól ECDL Vizsgaközpontként az Európai Számítógépező Jogosítvány megszerzésére is van lehetőség. A vizsgára való felkészülésre külön tanfolyam keretében is van mód.
- Az iskola segíti a tanulókat a jogosítványszerzésben, ennek érdekében a jelentkezők számára időközönként egy autósiskola közreműködésével tanfolyamot indít

NEVELÉSI PROGRAM

1. Az iskola pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásrendszere

- a) Iskolánkban olyan nevelő-oktató munka folyik, amelynek során a tartalmas és mély műveltség formálása, a tanulói tudás magas szintjére törekvés mellett – az **igényesség** és a **követelés** elvének feladása nélkül – nyugodt, **toleráns**, empatikus, **kölcsönös tiszteleten** alapuló hátrányos megkülönböztetés nélküli légkörben élhet és dolgozhat pedagógus és diák egyaránt.

Tanulóink képességei, készségei, tudásuk, érdeklődésük, érzelmi és akarati életük fejlettsége, a mindezeket befolyásoló családi háttérük, szociális helyzetük nagy különbségeket, gyakran jelentős hiányosságokat jelez.

Ezért azt valljuk, hogy nekünk a pedagógia minden eszközét hangsúlyosan a **fejlesztő tevékenység** megvalósítására kell mozgósítanunk.

Oktató - nevelő munkánk tartalmának, az alkalmazott módszereknek, eljárásoknak megválasztásakor kiemelt szempontunk az **egyéni sajátosságok**, eltérések figyelembe vétele annak érdekében, hogy tanulóinknak szükségleteik és lehetőségeik szerint is a legjobbat és a legtöbbet nyújtsuk.

Ezen belül kiemelt jelentőséget tulajdonítunk:

- a mindennapi életben hasznosítható, **továbbépíthető műveltség** fejlesztésének;
- az általános emberi értékeknek, valamint a korunk gyakorlati követelményeinek talaján **újrateremtett erkölcsi értékeknek**;
- az **önmegvalósítás** tanításának és tanulásának;
- az **információcsere** folyamatos biztosításának, a **visszajelzések**, visszacsatolások rendszeres működtetésének.
- az esélyek kiegyenlítésének

- az Oktatási Minisztérium oktatásfejlesztési stratégiájában szereplő prioritásoknak

Mindezt csak a pedagógiai folyamat valamennyi résztvevőjének (tanuló – pedagógus – szülő) **demokratikus** elveken alapuló, aktív részvétele mellett tartjuk megvalósíthatónak.

- b) Iskolánknak a közoktatás rendszerében elfoglalt helyéből adódó **célja**, hogy megfelelő felkészítést adjon a felsőoktatásban *továbbtanulni* szándékozó tehetséges fiataloknak, az *általános műveltségbeli* tájékozottságot igénylő tanulónak, és perspektívát kínálunk a *szakmatanulást*, a közvetlen munkába állást választók számára is. Az esélyegyenlőség elvének érvényesülése érdekében célul tűzte ki az iskola a hátrányokkal induló tanulók felzárkóztatását, lehetőséget teremtve ezzel számukra a középiskolai tanulmányok sikeres befejezésére, illetve igényeiknek megfelelően a társadalmi megbecsülést eredményező célok megvalósítására.

- c) **Feladatunknak** tekintjük:

- reál és humán műveltség átadását;
- értékek, normák közvetítését;
- a tanulói személyiség optimális fejlesztését (figyelembe véve az egyén és a közösség szempontjait; a nemzethez, a természeti környezethez való tartozást; a testi és lelki egészséget; a kulturált magatartás jellemzőit);
- a nevelőtestület szakmai-pedagógiai kultúrájának folyamatos fejlesztését.
- a fenntartói intézkedési tervhez való alkalmazkodást.

- d) A pedagógiai alapelvek megvalósításának eszközei:

- tanítási órákon változatos módszerek alkalmazása;
- a tanulók motiválását elősegítő módszerek megismerése, alkalmazása;
- a differenciálás lehetőségeinek alkalmazása;

- a korszerű szemléltető eszközök alkalmazása;
- a munkaközösségeken belüli tapasztalatcsere fejlesztése;
- házi bemutató órák elemzése;
- továbbképzéseken való részvétel.

e) Eredményeket csak megfelelő **eljárások** alkalmazásától remélhetünk.

Elfogadott és a mindennapi gyakorlatba beépült, jellemző eszközök:

- követelménytámasztás;
- példamutatás;
- egyéni segítségadás;
- elmélet és a gyakorlat összekapcsolása;
- tevékenykedtetés;
- normák, szokások, hagyományok közös kialakítása;
- partnerségre épülő tanár-diák kapcsolat.

2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A fiatalok személyiségét az iskola, mint szervezet és a pedagógus, mint személyiség formálja.

A tanulók önismerete és erkölcsössége alakításának, fejlesztésének alapja az, hogy az **érzelmi elsivárosodást** megállítjuk, a folyamatot megfordítjuk és életszemléletüket pozitív elemekkel gazdagítjuk.

Fel kell kelteni tanulóinkban annak az igényét, hogy az élet kereteit értelmesen töltsék ki. Tűzzenek ki hosszabb távú **célokat**, lássák be, hogy az ehhez vezető út az **akarat edzését** is szolgáló rövid távú célok megvalósítása. Meg kell értetni velük, hogy az ismeretszerzés, a szervezett tanulás is ilyen.

Hozzá kell segítenünk tanítványainkat ennek megvalósításához azáltal is, hogy **önismeretüket**, önértékelési képességüket fejlesztjük. Segítenünk kell annak felismerésében és megértésében, hogy ők (és mások) kiért, miért, miben és mennyiben **felelősek**.

Az iskolai nevelő-oktató munkában nagyobb szerepet kell kapniuk a **személyiségfejlesztő pedagógiáknak**, hogy hatékonyságunk megsokszorozódjon, hogy elvi síkon egységesek, módszer tekintetében variábilisak lehessünk.

Segítenünk kell a tanulókat abban, hogy jogaikkal, választási lehetőségeikkel, szabadságukkal úgy éljenek, hogy döntéseik személyiségük pozitív irányú fejlődését, épülését, gazdálkodását eredményezzék.

Kedvező és hatékony keretet jelentenek ebben a munkában az iskola **mentálhigiénés programjai is**. Szükséges – különösen az osztályfőnöki feladatokat is ellátó kollégák esetében – ilyen irányú továbbképzést, tréninget, esetmegbeszéléseket szervezni. Meg kell teremtenünk a szemléletformálást, a szakmai viták fórumait. A leglényegesebb, legáltalánosabb kérdéskörökkel nevelési értekezleten is foglalkoznunk kell.

Feladatunk, hogy a **pszichológiai segítségnyújtás**, valamint a megfelelő irányú és tartalmú **motiváció** mellett a **tanulási stratégiák, technikák** elsajátítására is megtanítsuk a tanulókat.

2005. szeptember 1-től nagy segítséget jelent munkánkban az iskolapszichológus alkalmazása.

Neveljük a **személyiség tiszteletére, szociális érzékenységre, humánus, értékeket védő** magatartásra!

Törekedjünk arra, hogy a tanulók megértsék a **rend és a szabadság** összefüggéseit, hogy legyen ez a magatartásukat alapvetően meghatározó szabályozó elem.

A személyiségfejlesztés elsődleges szinterei a kötelező tanítási órák, a választható, az egyéni és a szabadidős foglalkozások.

3. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A tanulók közösségben, a közösség által történő nevelésének megszervezése és irányítása az iskola, a pedagógus alapvető feladata. Iskolánk alapvető közösségei az osztályok, de mesterségesen alakulnak még nyelvi és a

valamely tantárgyat magasabb óraszámú tanuló csoportok is (közép- és emeltszintű érettségi vizsgára felkészítő csoportok).

Meghatározó jelentőségű - és ezért különös körültekintést igényel - **a keretek** megszervezése és a közreműködők körének kialakítása: az érdeklődési kör szerint szerveződő speciális osztályok, az ennek megfelelő osztályfőnök megbízása, az osztályban tanító tanárok kiválogatása, együttműködésük koordinálása, az adott közösség problémáinak megoldására történő mozgósításuk.

A közösség nyitott gondolkodású, közösségi érzelmű, cselekvő emberek csoportja. Olyanoké, akik rendelkeznek bizonyos szociális képességekkel és a jó emberi kapcsolatokat elősegítő személyiségvonásokkal (elfogadóak, toleránsak, segítőkészek). Akik tudják, hogy az embereknek vannak jó és rossz tulajdonságaik, akik ismerik önmaguk hibáit és erényeit, akik tudatában vannak a gondosan kiválasztott és mély kapcsolatok értékének, akik képesek a konfliktusok tűrésére és kezelésére, akik keresik az önkifejezés és önérvényesítés lehetőségét a közösségben, de érzik ennek határait is.

Ilyen személyiségek, ill. ilyen csoportok bonyolult, sok és sokféle körülmény szövevényes együttes hatására alakulhatnak ki.

Úgy véljük, rendkívül fontos:

- a pedagógus személyes **példája**,
- a pedagógusok (főként az osztályfőnökök) **felkészítése** a különféle személyiségfejlesztő technikák alkalmazására, pedagógiai-pszichológiai témák kifejtésére,
- az, hogy elvként fogadjuk el, s törekszünk a gyakorlatban érvényre juttatni, hogy élő, gyakorlati, **konkrét szituációk, gyakori és tartós együttlét keretében** ismerjék meg és gyakorolják a tanulók ezeket a jellemvonásokat, magatartásformákat,
- hogy megtartsuk, ill. erősítsük és gazdagítsuk a különböző iskolai rendezvények, kirándulások, diákkapcsolatok, szakmai gyakorlatok, hagyományos osztályprogramok színvonalát, nevelő hatását,

- hogy a szabadidős programok szervezésekor a művelődés, tanulás, szórakozás, pihenés mellett legyen szempont és cél a közösségformáló hatás is,
- hogy a szabadidő szervező pedagógus munkatervének kialakításakor, a programok lebonyolításakor kérje ki és használja fel a tanulóifjúság és a nevelőtestület véleményét, javaslatait,
- hogy használjuk az egyre erősödő, aktivizálódó diákönkormányzat adta lehetőségeket (pl. a tanulói jogok és kötelességek törvény által meghatározott körének ismerete, gyakorlása, közvetítése, képviselése),
- a közösségi élet **szabályainak, normáinak** kialakítása a tanulók bevonásával, a meggyőzés és elfogadás alapján történjen,
- hogy kihasználjuk az egyre erősödő, aktivizálódó diákönkormányzat adta lehetőségeket (pl. a tanulói jogok és kötelességek törvény által meghatározott körének ismerete, gyakorlása, közvetítése, képviselése),
- hogy továbbra is szervezzünk osztálykirándulásokat, sportnapokat, szakmai programokat, hangverseny és múzeumlátogatásokat, és ezt nevelő-oktató munkánk részének tekintsük,
- hogy a közösségfejlesztő programok megvalósításában a pedagógiai program végrehajtásához kapcsolódó, a mindenki számára előírt tananyag megismerését, feldolgozását, a mindennapi testedzést szolgáló, intézményen kívüli kulturális, művészeti, sport- vagy más foglalkozás, kirándulás finanszírozására több lehetőség nyílik.

A finanszírozás lehetséges formái:

- az intézményi költségvetés (lehetőségeink szerint)
  - a tanulói-szülői hozzájárulás
  - egyéb külső forrás
- segítségével történő megvalósítás.
- A társadalmi beilleszkedés elősegítése, illetve a szabadidő hasznos eltöltése az iskola mellett működő CIKK Egyesület legfontosabb

célkitűzése, amelynek segítségével a tanulók számára számos ingyenes programot tudunk szervezni.

4. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

A munkafegyellemmel kapcsolatos problémák felismerése, megoldása három szinten zajlik.

Alapvetően a szaktanár és a tanuló személyes kapcsolatán, az egyéni ráhatás helyes megválasztásán, a fegyelmező eszközök mellett a segítségadás megnyilvánulásain múlik. Fontos azonban, hogy szükség esetén az adott tanulót vagy csoportot tanító tanárok együttes nevelőhatása is érvényesüljön. Végső esetben a nevelőtestület keres megoldást.

Helyes, ha a munkára nevelés során a közösség erejét és a szülők segítségét is felhasználjuk.

A tudás ellenőrzésével és minősítésével kapcsolatos tanári tevékenységet azonban nem használhatjuk fegyelmezési eszközként!

Az indokolatlan **hiányzások, késések** ok-okozati összefüggésben állnak a bukások magas arányával. Csökkentésük érdekében egyéni bánásmóddal, személyes odafigyeléssel, állandó vagy szakaszolt teljesítménybeli sikerélmény nyújtásával, a tanulóközösség pozitív hatásának növelésével tehetünk a legtöbbet. A nevelőmunkán túl főleg a vonatkozó szabályok következetes betartása útján érhető el eredmény (adminisztráció, a szülőkkel tartott szoros információs kapcsolat, a szankciók alkalmazása).

Az egészségre káros szerek (**dohányzás, drog**) használata, élvezete elleni küzdelmünk részben nevelési kérdés, részben szabályozó, ill. tiltó intézkedések révén valósul meg (dohányzásra kijelölt hely, tanári ügyelet). Évek óta támaszkodunk a kortárssegítő programok hatékonyságára.

Elsősorban a közbiztonsági csoportokba járó tanulóink vesznek részt ilyen jellegű képzéseken. Továbbá minden ilyen típusú pályázati lehetőséget kihasználunk.

Ezek a kérdések feltétlenül témái az osztályfőnöki óráknak.

Folytatjuk a külső szervek, szakemberek (rendőr, pszichológus, civil szervezetek, egyéb szakértők) által tartott felvilágosító előadások szervezését, propagandaanyagok terjesztését. Lehetőség szerint szorgalmazzuk a szülők részvételét is a programokon. Az iskolaorvosi hálózat segítségét is felhasználjuk a problémák kezelésében.

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azokat az eseteket, amelyeknél felismerhető, hogy a magatartási nehézség oka valamely **mentálhigiénés probléma**.

Bővítenünk kell ismereteinket ezen a téren: el kell sajátítanunk a felismerés, ill. az ilyen típusú probléma kezelésének alapjait.

Szükség esetén kérni kell a megfelelő pedagógia szakszolgálat közreműködését. A nevelési tanácsadó illetve a pszichológus segítségével fel kell tárni a beilleszkedési nehézségekkel, magatartási zavarokkal küzdő gyermek problémáit. Ki kell munkálni - a szülő bevonásával – a rehabilitáció útját.

Amennyiben a kötelező tanítási órák látogatása alóli felmentés látszik megoldásnak, az iskola segítséget nyújt az osztályozó vizsgára való felkészüléshez: tájékoztatás a vizsgakövetelményekről, konzultáció biztosítása. Az utóbbira rendelkezésre álló heti órakeretet az iskola évente állapítja meg és osztja el.

A pedagógiai szakszolgálatok segítségének igénybevételét a szülő és/vagy a tanuló is kezdeményezheti.

Célunk, hogy segítségünkkel a tanulók ismerjék és átérezzék a társadalmi együttélés szabályait és a társadalmi beilleszkedésük lehetőleg zökkenőmentes folyamattá válják.

5. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

A tehetséges tanulók felismerésében jól hasznosíthatók azok - a 9. osztályban már hagyományossá váló – bemeneti mérések, amelyeket több tantárgyból is végzünk.

Sejtéseink azonban csak hosszabb idő után, a fejlesztő tevékenység eredményeként válnak bizonyossá.

A fejlesztés eszközei:

- **Csoportbontás** bizonyos tantárgyakból (matematika, idegen nyelvek, informatika).
- **Többlétórák** biztosítása a specializáció éveiben (11-12. évfolyam).
- **Eszközhasználat** lehetővé tétele (könyvtár, számítógép, Internet).
- Az **énekkar** működtetése.
- **Versenyeztetés**, amelynek a lehetőségeit továbbra is kihasználjuk. Szükséges, hogy ezekre alaposabban készítsük fel a tanulókat (tanórán kívüli egyéni- és csoportfoglalkozások, házi versenyek). Fontos, hogy tanulóink számára több iskolai szintű megmérettetést szervezzünk, mert a fiatalok így juthatnak sikerélményhez, további motivációhoz, amely a magasabb szintű versenyek sikeres teljesítéséhez, illetve a hosszú távú döntések meghozatalához elkerülhetetlen.
- Egyéb, **tanórán kívüli lehetőségek** (szereplések, kiállítások).
- **Szakkörök, önképzőkörök, diákkörök** szervezésének és működtetésének a lehetőségei - az időbeli és anyagi problémák miatt – korlátozottak.
- Nem mondhatunk le **a tanórai lehetőségekről** még akkor sem, ha az energiák nagy részét a kevésbé sikeres, a lemaradó tanulók fejlesztésére kell fordítanunk. Bármilyen nehéz is, preferálnunk kell a munkáltató jellegű órákat, a differenciált foglalkoztatást, a személyre szóló feladatadást.
- **Sportkörökön, sportversenyeken** való részvétel.
- **Könyvtár** használata. Az iskola könyvtára, mint a nevelési-oktatási folyamat eszköztára hagyományos és modern eszközeivel (Internet

használat) is segíti az önálló ismeretszerzésre nevelést, valamint az értő olvasást és az olvasóvá nevelés folyamatát.

- A kiemelkedő teljesítmények elismerése, jutalmazása – a közösségek előtt is.

Az iskolán kívüli rendszeres sport és művészeti tevékenység (mint tehetségkibontakozási színtér) támogatása érdekében az intézmény a tanulót a mindennapos iskolába járás alól mentesítheti. Ebben az esetben az igazgató saját hatáskörében dönt a tanuló bizonyos órák alóli felmentéséről. A beszámoltatás osztályozóvizsga keretében történik.

6. A gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Iskolánkba az átlagosnál több hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanuló jár. Ennek oka lehet az iskola elhelyezkedése és az is, hogy társadalmi szinten egyre kisebb a családok nevelő hatása. A számarányokat tekintve a tanulók közel fele él csonka családban, vagy zülált családi körülmények között. A gyermek fejlődését és nevelését veszélyeztető leggyakoribb tényezők: az egészségtelen életmód, a táplálkozás hiányossága vagy egyoldalúsága, valamelyik családtag alkoholizálása, a kábítószeres jelenléte, a dohányzás, a családok tartósan rossz anyagi és szociális helyzete, a családi élet érzelmi kiüresedése, széthullása.

A kollégák, szülők és tanulók tájékoztatása és együttműködés a külső szervezetekkel:

A pedagógus kollégák, a szülők és tanulók ismerik az iskola ifjúságvédelmi tevékenységét és lehetőségeit (pályázatok, ösztöndíjak, segélyek), ill. az iskolán kívül igénybe vehető ifjúságvédelmi és szakellátó intézményeket (Kőbányai Gyermekjóléti Szolgálat, Nevelési Tanácsadó, Kőbányai Ifjúsági és Sportiroda). Az iskolában félállásban pedagógus látja el az ifjúsági és gyermekvédelmi felelős feladatát. Vannak állandó teendői (veszélyeztetettségi térkép, alanyi jogon járó segélyek ügyei stb.) amelyeket az SzMSz

mellékleteként, munkaköri leírásban kell rögzíteni. Fontos feladata még a folyamatos kapcsolattartás) külső intézményekkel, szülőkkel, tanulókkal, pedagógusokkal), valamint a megelőző, feltáró, segítő munka résztvevői közötti közvetítés.

Elérhetőségét az érintettek számára ismertté tettük és a tanítási időn kívül is biztosítjuk.

Prevenció

A megelőzésre nagy hangsúlyt fektet az iskola. Tanulóink sokféle kortárssegítő prevenciós programon vesznek részt.

Rendszeresen szervezünk az egész iskola részére különböző rendezvényeket az alábbi témákban:

- egészséges életmódra nevelés;
- drogprevenció;
- szexuális felvilágosítás és viselkedéskultúra ;
- bűnmegelőzés.

A prevenciós foglalkozásokon a kollégák is rendszeresen részt vesznek, továbbá szívesen választanak ilyen jellegű továbbképzéseket is. A gyermekvédelem egyik alapvető megelőző céljának tekintjük azt is, hogy egyetlen tanuló se kerüljön hátrányos helyzetbe származása, színe, neme, vallása, nemzeti vagy etnikai hovatartozása, illetve bármilyen más oknál fogva.

A szociális hátrányok enyhítése

Az iskola nem tudja teljes mértékben felvállalni a tanulók fejlődéséhez szükséges anyagi feltételek biztosítását a család helyett, de odafigyeléssel és konkrét intézkedésekkel igyekszünk enyhíteni a szűkös vagyoni helyzetből fakadó hiányokat.

Juttatások:

- egyszeri, rendkívüli szociális segély;
- rendszeres szociális segély;
- ingyenes vagy 50 %-os ebédellátás;
- tankönyvsegély
- egészségügyi szűrővizsgálatok.

Ezeket a juttatásokat az iskola differenciáltan osztja el, figyelembe véve a rászorultság mértékét és a rendelkezésre álló keretet. A szülők és a tanulók informálása a lehetőségekről az iskola tájékoztatási kötelezettségének része, amiről az iskola igazgatója és a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős gondoskodik. Általános eljárási rend, hogy a szülők kérvényt adnak be, amely tartalmazza a segélykérelem okát és a család anyagi helyzetéről szóló nyilatkozatot. A segélyek kiosztása és összegének meghatározása ezen nyilatkozatok alapján történik. Ezekben a kérdésekben az iskolában működő szociális bizottság dönt, amelynek az elnökön kívül tagjai: az osztályfőnöki munkaközösség vezetője, az ifjúságvédelmi felelős, az egyik igazgató helyettes és három diák.

A segélykérelmeket az iktatott iratok között kell tárolni.

A bizottság tagjai a segélykérelmekben megjelenő adatokat a titoktartás szabályai szerint kötelesek bizalmasan kezelni. Az adatok csak az államigazgatási út igénybevétele esetén – hivatalos keretek között – juthatnak az intézkedésre jogosultak tudomására.

7. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

A 9. évfolyam elején végzett **diagnosztizáló mérések** tapasztalatait arra is fel kell használnunk, hogy kiszűrjük azokat a tanulókat, akikről látható, hogy külön segítség nélkül nem, vagy nehezen veszik majd a középiskolai akadályokat.

Az elemzés során meg kell kísérelnünk annak eldöntését, hogy a várható kudarcok oka mi lehet. Pusztán hiányos ismeretekről van-e szó, ami esetleg pótolható; vagy valamely képesség, készség fejlettségének alacsony volta az ok; netán hiányos vagy helytelen az alkalmazott tanulási technikák repertoárja. Fentieknek megfelelően kell megszervezni a felzárkóztatás kísérletét, programjait:

- A főleg eszköz-jellegű ismeretbeli és a kommunikációs-képességbeli hiányok pótlására választható **többlétórák** biztosítása a 9. évfolyamon (magyar, matematika).
- **Egyéni** felzárkóztatás: egy-három tanuló részére szervezett foglalkozás, amelynek heti óraszámát – a kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozás megszervezésére rendelkezésre álló órakereten felül – az iskola évente állapítja meg és osztja el.
- Az iskola tanulószobai („tanodai”) foglalkozásokat szervez.
- A tananyag **tematikus tervezése** komplex szemlélettel, különös tekintettel a készség és képességfejlesztésre, valamint az eredménymérésekre.
- Olyan tartalmi tervezés (tanmenet), amelyben helyet kap az **év eleji tömbösített ismétlés**, rendszerezés, hiánypótlás, vagy a hosszabb időszakra beiktatott **folyamatos ismétlés**, vagy a tananyag olyan **súlypontosítása**, amikor csak az alapok biztos tudásának elérése az átmeneti cél.
- A tanórai **differenciált foglalkoztatás** szempontjai között a lassabban haladók érdekeit is figyelembe kell venni.
- Az **aktív tanulás** prioritása a tanítás-tanulás folyamatában, különös tekintettel a munkáltató óravezetési eljárásokra.
- Mindez nem elég hatékony, ha nem törekszünk a tanulókat **érdektelenségükből kizökkenteni**, ha nem ismerjük el apróbb **sikereiket**, előrelépésüket is, azaz, ha a követelés mellett nem **motiválunk**, és nem nyújtunk **perspektívákat**.
- A tanulók aktivitását fejlesztő, motivációját segítő, érdeklődését felkeltő tanítási **módszerek megismerése, gyakorlati kipróbálása, felhasználása, leírása.**

- **Hospitálások**, bemutató tanítások rendszerének kiépítése módszertani tapasztalatátadás céljából.
- Van hatása annak is, hogy már idejekorán tájékozódunk leendő tanulóink, az általános iskolák 8. osztályosainak felkészültségéről **előkészítő foglalkozások** keretében.
- Néhány egyedi esetben a folyamatos kudarcoktól a „**felmentés**”, ill. a „**magántanulói státusz**” kíméli meg a tanulót. Ugyanakkor ez az eljárás természetesen meg is nehezíti számára a követelményeknek – év végi osztályozó vizsga keretében – való megfelelést. Ez csak ritkán megy segítség nélkül. Ezért az iskola tájékoztatást ad a vizsgakövetelményekről és konzultációs lehetőségeket biztosít a felkészüléshez.
  - A testi, érzékszervi, egyéb (pl. dyslexia) problémákkal küzdő tanulók a szakértői és rehabilitációs bizottságok javaslatainak figyelembevételével egyes tantárgyak, tantárgyrészek tanulása, értékelése alól mentességben részesülnek (szóbeli és/vagy írásbeli alóli mentesítés, mentesítés a tantárgy tanulása alól. (Számukra az iskola külön kérelem esetén egyéni felzárkóztatást szervez.)
  - Informáljuk a szülői döntés alapján magántanulóvá vált tanulót, ill. szülőjét a magasabb évfolyamba lépés feltételeiről (osztályozó vizsga).
- Tanulásmódszertani elemeket építünk be mind a szakórai mind az osztályfőnöki órák tematikájába.

8. **A pedagógiai program végrehajtásához szükséges eszközök és felszerelések jegyzéke**

A kötelező taneszközök jegyzékében felsorolt, de az iskolában hiányzó eszközök beszerzésére az anyagi kereteket a fenntartó biztosította.

A nagy mennyiségű eszköz beszerzése közbeszerzési eljárás keretében folyamatosan történik.

A kötelező taneszköz-jegyzékhez viszonyított, és a fenntartó felé már jelzett hiányainkon kívül az iskola **speciális tevékenységei** (magasabb óraszámban

oktatott nyelvek, számítástechnika, idegenforgalommal és a rendvédelemmel kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismeretek tanítása) az alábbi eszközpark folyamatos fejlesztését igényli:

- számítógépek, nyomtatók, szoftverek, projektor;
- szakkönyvtár;
- tornaszerek;
- filmvetítésre alkalmas szaktanterem.

9. A szülő, tanuló és a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

A **tanulókat** az iskola életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják.

Az **információcsere** lehetőségei:

- diákközgyűlés;
- a diákönkormányzat vezetőségi ülései;
- osztályfőnöki órák;
- hirdetmények, iskolarádió, iskolaújság;
- honlap

Ezekon kívül a tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, a pedagógusokkal, a nevelőtestülettel.

A **szülőkkel való kapcsolattartás** hagyományos formáinak (szülői értekezlet, fogadóóra, nyílt nap, írásbeli tájékoztatások, elektronikus napló) működését tartalmasabbá, ezáltal hatékonyabbá szeretnénk tenni.

A partneri elvárásokhoz való alkalmazkodás mellett azt is várjuk a minőségfejlesztési programtól, hogy diákjaink emberként, személyiségként való megismerése terén az előnyhelyzetben lévő szülőktől számos támpontot kaphatunk, hogy pl. a hiányzások és bukások okainak együttes feltérképezése és elemzése – személyre szólóan – pozitív hatásokat eredményezhet.

Munkánk további fontos részének tekintjük az érdeklődő szülők pedagógiai kultúrájának emelését is, hiszen a családokon belül is vannak nevelési problémák. A családban veszélyeztetett gyermek jogainak képviselése, helyzetének segítése továbbra is feladatunk.

Számítunk a szülők közreműködésére abban is, hogy a hiányzási, tanulmányi helyzet javítása érdekében kifejtett tevékenységünket támogatják oly módon, hogy betartatják gyermekeikkel a számukra az iskolában kötelezően előírt szabályokat, illetve folyamatosan figyelemmel kísérik előrehaladásukat.

10. **Hosszútávú célunk az iskolai akadálymentesítés megvalósítása** azért, hogy az iskola alkalmassá váljon a mozgássérült tanulók fogadására. A fentiek mellett az SNI tanulók közül a részképesség-zavaros tanulók fogadására kívánunk nagyobb hangsúlyt fektetni. Ennek érdekében törekszünk arra, hogy a legelterjedtebb tanulási zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, hiperaktivitás) kezelése terén az iskolánkban képzett szakemberekkel rendelkezünk. Ezen szakemberek feladata a részképesség-zavarok felismerése, a kezelési időszak előkészítése, koordináció, a rehabilitációs foglalkozások előkészítése, esetenként szervezése, megvalósítása.

Célunk továbbá, hogy az új módszerek és eszközök alkalmazásával fokozzuk a tanulók versenyképességét a munkaerőpiacon. El kívánjuk érni, hogy a diákok a megszerzett tanulmányi ismeretek mellett fejlett szociális kompetenciájú személyiséggé váljanak. Ezenkívül fontosnak tartjuk, hogy a tanulók és szüleik felismerjék a környezettudatos gondolkodás fontosságát a mindennapokban. Az intézmény csatlakozni kíván az ökoiskola programhoz, be kívánja vezetni a szelektív hulladékgyűjtést, ezáltal is erősíteni kívánja a környezettudatos gondolkodást a következő generációk körében.

A közeljövőben növelni kívánjuk a HH és SNI tanulók arányát, ill. tanulmányi eredményességüket, ezáltal erősíteni a társadalmi segítőkészséget, együttműködést. A HH HHH és SNI tanulók integrációs felkészítését fontosnak tekintjük, elsősorban a képességek és kompetenciák fejlesztése érdekében.

Javítani kívánjuk az iskolában a roma tanulók eredményességét, ezáltal erősíteni a társadalmi kohéziót. Fontosnak érezzük a tanulók körében az öntevékeny, önkéntes cselekvésre való igény erősítését és az egész életen át tartó tanulásra való felkészítést.

Távlati célunk az integrált nevelés know-how-jának kifejlesztése, program és módszertani adatbank létrehozása.

Lépéseket kívánunk tenni a közvetlen társadalmi környezet és a intézmény közötti kapcsolatrendszer fejlesztése érdekében (szülők nevelési tevékenységét segítő rendezvények, szolgáltatások, elektronikus naplózás).

Szorosabb együttműködést kívánunk kialakítani a pedagógusképzésben szerepet vállaló intézményekkel (elsősorban az ELTE Neveléstudományi Intézetével), annak érdekében, hogy a jövő pedagógusai számára alkalmazható ismereteket és hatékony módszereket tudjunk átadni.

Ezen terveink megvalósításához szükséges az iskolaépület korszerűsítése, teljeskörű akadálymentesítése, az informatikai-kommunikációs eszközpark fejlesztése.

11. A kulcskompetenciák fejlesztése

Az iskolai műveltség tartalma fokozatosan változik a társadalmi műveltségről alkotott közfelfogás, a gazdaság, a versenyképesség és a globalizáció kihívásai alapján. A kulcskompetenciák fogalmi hálójában szerepelnek azok a tudások és képességek, amelyek birtoklása alkalmassá teheti a fiatalokat a gyors és hatékony alkalmazkodásra a változásokkal átszótt, modern világhoz, illetve az aktív szerepvállalásra e változások irányának és tartalmának befolyásolásához. A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.

Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás alapú társadalomban. Sok kompetencia részben fedi egymást, és egymásba fonódik: az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit. Hasonló egymásra építettség jellemzi a kulcskompetenciák és kiemelt fejlesztési feladatok viszonyát. A műveltségterületek fejlesztési feladatait a kulcskompetenciákat összetett rendszerben jelenítik meg. Számos olyan fejlesztési terület van, amely mindegyik kompetencia részét képezi: például a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképeség, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése.

Iskolánk a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozásokon is kiemelt jelentőséget tulajdonít a kulcskompetenciák fejlesztésének, kiemelten:

Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot a társadalmi és kulturális tevékenységek során, az oktatásban és képzésben, a munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető: Fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül – oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek -, az egyén szükségleteinek megfelelően. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket is igényel, mint például a közvetítés, más kultúrák megértése. Az egyén nyelvtudásának szintje változhat a négy dimenzió (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasott szöveg értése és írásképesség), az egyes nyelvek és az egyén társadalmi-kulturális háttere, környezete és igényei/érdeklődése szerint.

Matematikai-logikai kompetencia

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is. A kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek éppúgy fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia – eltérő mértékben – felöleli a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, struktúrák, grafikonok/táblázatok), valamint a törekvést ezek alkalmazására.

Természettudományos kompetencia

A természettudományos kompetencia készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lezajló kölcsönhatásban lejátszódó folyamatokkal kapcsolatban magyarázatokat adjunk, előrejelzéseket tegyünk, s irányítsuk cselekvéseinket. Ennek a tudásnak az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében való alkalmazását nevezzük műszaki kompetenciának. E kompetencia magában foglalja az emberi tevékenység okozta változások megértését és az ezzel kapcsolatos, a fenntartható fejlődés formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősséget.

Digitális kompetencia

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (Information Society Technology, a továbbiakban IST) magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje; továbbá kommunikáció és hálózati együttműködés az interneten keresztül.

A hatékony, önálló tanulás

Folyamatosan felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik.

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja, otthon, a munkában, a tanulási és képzési folyamataiban egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

Szociális és állampolgári kompetencia

A személyes, értékorientációs, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység, felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani. Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben – a munkahelyén is – abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. A tudást, a kreativitást, az újíásra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek és képességeknek, amelyekre a gazdasági tevékenységek során van szükség.

Egyéb a kulcskompetenciákra épülő kiemelt fejlesztési területek:

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség magában foglalja az esztétikai megismerés, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését mind a tradicionális művészetek nyelvein, illetve a média segítségével, ideértve különösen az irodalmat, a zenét, a táncot, a drámát, a bábjátékot, a vizuális művészeteket, a tárgyak, épületek, terek kultúráját, a modern művészeti kifejezőeszközöket, a fotót s a mozgóképet.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók szerezzenek ismereteket az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről. Diákként és felnőttként tudjanak élni a

megnövekedett lehetőségekkel. Magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká.

Tanulóinkat iskolás éveik alatt is olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal kell gazdagítani, amelyek birtokában meg tudják találni helyüket az európai nyitott társadalmakban. Fontos az is, hogy európai identitásuk megerősödésével nyitottak és elfogadóak legyenek az Európán kívüli kultúrák iránt is.

A tanulók ismerjék meg az *egyetemes emberi civilizáció* legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt. Szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről. Növekedjék érzékenységük a problémák lényege, okai, az összefüggések és megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt. Az iskolák és a tanulók törekedjenek arra, hogy közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

Hon- és népismeret

Elengedhetetlen, hogy a tanulók ismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Ennek során tanulmányozzák a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységét, munkásságát, ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét.

Énkép, önismeret

A Nemzeti alaptantervben megnevezett értékek és kompetenciák csak akkor épülnek be a tanulók önképébe és válnak magatartást irányító tényezőkké, ha a tanulók maguk is részeseivé válnak az értékek megnevezésének, azonosításának, megértik következményeiket, és megismerik az elsajátított tudás, készségek működését, felhasználhatóságát.

Gazdasági nevelés

A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudás nélkül nem érthetjük meg a bennünket körülvevő világ számunkra fontos folyamatainak jelentős hányadát; e tudás általános műveltségünk részévé vált.

Környezettudatosságra nevelés

A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezetmegóvására, elősegítve ezzel az élő természete fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.

Tanulás tanítása

A tanulás a pszichikum tartós módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretsajátítás és a figyelem, emlékezet működtetése. Tág értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését. Ez az iskola alapfeladata.

Testi és lelki egészség

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében, minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.

Felkészülés a felnőttlét szerepeire

A felnőttlét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaeorientáció. Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése; a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak a megismerése tevékenységek és tapasztalatok útján. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször kényszerülhetnek pályamódosításra.

Az említett kompetenciák és fejlesztési területek érdekében a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon változatos módszereket, motivációs eszközöket, tantárgyakon átívelő tanári együttműködést, és a hatékonyságot elemző mérőeszközöket alkalmazunk. Az utóbbi terén kiemelt fontosságúnak tekintjük az évenként 10. évfolyamos országos kompetenciamérések elemzését.

EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

A korai gyermekkortól kezdve számos befolyás éri a gyerekek egészségről alkotott fogalmát, de számos hatás éri viselkedésüket, magatartásukat is. A gyerekek távolról sincsenek tisztában azokkal a befolyásokkal, amelyek érik őket és működnek bennük, ezért olyan ismereteket kell szerezniük, melyek lehetővé teszik számukra saját magatartásuk kedvező irányú befolyásolását. Az iskolai egészségnevelés legfontosabb célja a prevenció és a témához szükséges információk megadása. Ennek nyomán alakulhat ki a gyakorlati működés, azaz attitűdök, készségek, aktivitás a tanulóknál.

Az egészségnevelés koncepciójának szerves része iskolánkban a testi nevelés, a mentális nevelés, az egészséges életvitel. Ennek tükrében és a jelenlegi helyzetkép ismeretében az egészségnevelési program alapelveit a következőképp értelmezzük:

Tudás

A tanulóknak legyenek ismereteik saját biológiai fejlődésükről, kapjanak információt arról, hogy testük hogyan működik és nekik milyen kötelességeik vannak testi fejlődésük érdekében.

Ismerjék meg a mentális fejlődés lehetőségeit. Kapjanak információt összefüggések bemutatása által, viselkedések ok-okozati magyarázatával arról, hogy mennyire fontos a lelki okok működése az emberi kapcsolatokban.

Az egészséges életvitel fogalmának konkrét magyarázata által a téma nagyobb derítést kaphat, hiszen az életvitel jellemző az emberre, s az ezzel kapcsolatos ismereteket, tudást egy életen át gyarapítani lehet.

Célok tehát:

- biológiai ismeretek konkretizálása;
- a testkultúra fejlesztése (higiéne, esztétikum, sport);
- a mentális „test” megismertetése, a pszichológia alapjainak „tanítása” elmélet-gyakorlat összefüggésében.

Tudatosság

A tanulók körében váljon tudatossá, hogy biológiai fejlődésük érdekében a felelősség nagyrészt az övék. Testük a „lélek színpada”, s nem mindegy, hogyan becsülik meg, s tekintik értéknek.

Mentális fejlődésükben kapjon szerepet az önismeret és önértékelés, a kommunikáció és kapcsolatépítés, egyáltalán a mentális tulajdonságok tudatosítása.

Az egészséges életvitelben váljon tudatossá a mindennapi életben az egészségkultúra.

Célok tehát:

- mit tesznek a tanulók tudatosan testi nevelésükért
  - az antihumánus szenvedélyek elleni fellépés;
  - a fogamzásgátlás szükségességének és mértékének tudatosítása.
- kiscsoportos önismereti foglalkozásokon kommunikáció, kapcsolatépítés, egymásra figyelés tudatosítása, gyakorlása;

Attitűd

Minden területen a pozitív hozzáállás elérésére kell törekedni.

A testi nevelésben a sport iránti igény és érdeklődés felkeltése mellett a „lustaság” legyőzése és az akarati tevékenység fejlesztése juthat kiemelt szerephez.

A mentális nevelésben az igényfelkeltés a legfontosabb, különös tekintettel a „másság” tolerálására, illetve elfogadására. Pozitív attitűdök kialakítására kell törekedni, a pszichológiai problémamegoldások „látványos eredményeit” nem szabad siettetni.

Cél tehát minden területen a sokféle, sokszempontú motiváció, amely a készségek kialakítását és fejlesztését, valamint a programban való aktív részvételt eredményezheti.

Készségek

A testi nevelés terén a testi higiéniához hozzájáruló készségek fejlesztése: ízlésformálás, esztétikum, megjelenés, komfortérzés, aktivitás, etikai készségek, egymás iránti felelősségérzet.

A mentális nevelés terén a személyiségfejlődéshez hozzájáruló készségek fejlesztése: kommunikáció, konfliktuskezelés és megoldás, stressztűrés és oldás, problémamegoldás, kreativitás, pozitív elfogadás, értő figyelem, ember iránti érdeklődés, kooperáció.

Cél tehát a gondolkodási-, etikai-, fizikai képességek fejlesztése.

Aktív részvétel

A testi nevelés terén a tanuló kezdje megvalósítani a gyakorlatban saját, személyes testi higiéniáját, sporttevékenységét, napi edzését. Iskolánk élsportolói továbbra is hozzák jó eredményeiket, illetve foglalkozni kell utánpótlásukkal (pozitív példa).

A mentális nevelés terén jusson hozzá a tanuló jól használható önértékeléshez és önérvényesítéshez. Használja fel kialakult alapvető tudását a témában további élete során, főként az emberekkel való együttműködésben.

Cél tehát a megszerzett ismeretek tudatos felhasználása, pozitív hozzáállás alapján és a kialakult képességek segítségével aktív, gyakorlati megvalósítása.

AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM FELADATAI

A tanulók ismerjék meg az egészségvédelem kiemelt kérdéseit:

- az életkorral járó biológiai – pszichohigiénés életmódi tennivalókat;
- erősítsék és fejlesszék az egészséges életvitelhez szükséges képességeket;
- ismerjék meg az egészségre káros szokások biológiai - élettani - pszichés összetevőit, alkohol fogyasztás, dohányzás, inaktív életmód, helytelen táplálkozás, drogfogyasztás;
- a társas kapcsolatok egészségi - etikai kérdéseit;

- legyen figyelemfelkeltő, tájékoztató, motiváló, aktivizáló szerepe az egészség - érték tudatosításában;
- felkészítés a családi életben való egészségtudatos magatartásra, a stresszhelyzetek megelőzésére, kivédésére, hatásuk csökkentésére;
- szexuális felvilágosítás, nevelés pozitív üzenetként való közvetítésként, hangsúlyozott figyelemmel a nemi élettel járó negatív következmények megelőzésére, elkerülésük módjaira (nem kívánt terhességek megelőzése, nemi úton történő betegségek);
- az egészséges élethez szükséges mozgáskultúra fejlesztése, a mozgás-gazdag életmód, sportolás jelentőségének hangsúlyozása,

s ezen értékek birtokában képesek legyenek egészségük megőrzése, betegségek megelőzésére, egészséges személyiség kimunkálására, a helyes magatartás kialakítására.

Az egészségnevelés eszközei

A program céljainak elérése érdekében a következő kereteket használjuk fel:

- testnevelés órák (mozgáskultúra fejlesztése, higiénia, a sportolás megszerettetése, versengés öröme);
- gyógytestnevelés órák (az egészség helyreállítását elősegítő, közvetlen terápiás jellegű feladatok, a kondíció, edzettségi állapot fokozása és a teljesítőképesség növelése, valamint személyiség-fejlesztő feladatok);
- szabadidősport-foglalkozások és programok (a mindennapi testedzés lehetőségének megteremtése);
- szűrővizsgálat (évente egyszer minden tanuló orvosi vizsgálaton esik át, melyen mérik a tanulók testi fejlettségét, egészségi állapotát);
- osztályfőnöki órák (mentálhigiéné, szexuális felvilágosítás);
- biológia órák (az emberi test, illetve az egyes szervek, szervrendszerek működése, legfontosabb diszfunkciói, megbetegedései. Szerzett ismeretei alapján fejlődjön saját egészségének megőrzésével kapcsolatos pozitív attitűdje. Ismerje meg és használja pontosan a betegségek nevének, tüneteinek, illetve a lefolyásukkal kapcsolatos szakkifejezéseket);

- kémia órák (az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok (alkohol, nikotin, drog, gyógyszerek) szervezetre gyakorolt kémiai hatása);
- iskolai programok (előadások, szülői programok,);
- kortárs-segítő programok.

Az egészségnevelés módszerei osztályfőnöki órák keretében

Az osztályfőnöki órák keretében több módszert alkalmazunk:

- magyarázó jellegű előadás;
- beszámoló;
- vita;
- ötletek szabad áramoltatása;
- szerepjátékok.

Mozgalmassá tesszük a tanulást, ismeretszerzést. A felsorolt metodikák jól mutatják *a tanár irányító, értékközvetítő szerepét*. Ezeken az órákon is nagyon fontosak az ismeretek, de e mellett a pozitív beállítódások, magatartások, szokások kialakítására kell törekednünk. Például nem elég, ha valaki tisztában van a helyes táplálkozással, mégis egészségtelen ételeket választ. Kellenek a megfelelő ismeretek, de ezeknek be kell épülni a tanulók életstílusába. A beépülés mértékét megvizsgáljuk, mérjük előzetes és utólagos tesztekkel.

A kooperativitás, a konfliktuskezelés, a feszültségoldás, az eredményes kommunikáció, egyáltalán az emberi tényezők figyelembe vétele életünk során, családban, munkakapcsolatainkban kiemelt szerepet játszik, így hát nem kizárólag igény, hanem egyenesen követelmény számunkra ahhoz, hogy eligazodjanak a világban.

Az egészségnevelés módszerei testnevelés órák keretében

Az iskolai testnevelés célja, hogy az iskola egységes nevelő-oktató munkájának szerves részeként a testkultúra eszközeinek (testgyakorlatok, mozgásos játékok, sportági tevékenységek és az ezekhez kapcsolódó intellektuális ismeretek), valamint a természet egészségfejlesztő tényezőinek együttes hatásával járuljon hozzá, hogy a tanulók életigenlő, az egészséget saját

értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé váljanak. A fiatalok ismerjék mozgásképessegeik szintjét, fejlesztésének és fenntartásának módját, a mozgásos játék, a versengés örömét, és igényeljék azt. Becsüljék meg társaik teljesítményét, ismerjék fel a testnevelés és sport egészségügyi és prevenció értékkeit. A rendszeres fizikai aktivitás, a szabadban végzett testedzés váljon életük részévé.

Az egészségvédelemmel kapcsolatos feladatok:

A testi fejlődés-érés támogatása, a higiéniai szokások kialakítása, erősítése, az ellenálló képesség és az edzettség fejlesztése, az ortopédiai elváltozások megelőzése, ellensúlyozása, felkészítés a keringési és légzőrendszeri megbetegedések megelőzésére, a károsodások csökkentésére. Értsék és ismerjék a prevenció lényegét, ismerjenek relaxációs eljárásokat.

A mozgáskultúra fejlesztésének célja:

Az alapvető (generikus) mozgáskészségek megfelelő szintű kialakítása, fejlesztése, az úszás elsajátítása, a kondicionálás és a koordinációs képességeknek az életkorhoz és az egyéni adottságokhoz igazított fejlesztése, a sokoldalú mozgástapasztalat és a jól alkalmazható mozgáskészség-készlet megszerzése. A képességfejlesztéshez és a játék-, sporttevékenységhez, azok károsodás nélküli végzéséhez kapcsolódó ismeretek, szabályok, történeti vonatkozások, mechanikai-biomechanikai törvényszerűségek, feladatmegoldó sémák, egészségügyi megfontolások elsajátíttatása, a mozgáskommunikáció megértése.

A testnevelés és sportfoglalkozásokkal érzékelhetően növelhetjük teljesítőképeségüket. A rendszeres testedzés váljon igénnyé számukra. Feladat az egészségtani szabályok megismertetése, az egészséges életmód részeként a munka és pihenés helyes arányának kialakítása, a lazítás, a relaxáció elsajátítása.

Gyógytestnevelés

Iskolánk keretein belül évek óta működik diákok részére gyógytestnevelés oktatás, melyet az iskola által alkalmazott szakember, gyógytestnevelő vezet. A tanulók minden évben orvosi vizsgálaton esnek át, melyet az iskolaorvos és az iskolai védőnő bonyolít le. Ezeken a szűrővizsgálatokon a tartáshibákat is vizsgálják, és az elváltozásoknak megfelelően gyógytestnevelésre vagy könnyített testnevelésre osztják be az érintett tanulókat.

A tanórák feladata a gyógytestnevelés céljának közvetlen részfeladatokra bontott megvalósítása oktatási feladatokkal, személyiségfejlesztő nevelés feladatokkal. Oktatási feladat az egészség helyreállítását elősegítő, közvetlen terápiás jellegű feladatok, a kondíció, edzettségi állapot fokozása és a teljesítőképesség növelése. Nevelési feladat: személyiség fejlesztő feladat (önértékelés, önkontroll, önfegyelem, önellenőrzés fejlesztése, optimista szemlélet, munkakedv, munkaszeretet kialakítása).

Szabadidősport-foglalkozások

A mindennapos testedzést a különböző délutáni sportfoglalkozásokkal oldjuk meg. A tanév elején felmérjük az igényszintet és ennek megfelelően indítunk különböző sportcsoportokat. Fontosnak tartjuk, hogy a vállalkozó szellemű diákokat különböző kerületi-, budapesti- és országos sportversenyeken is elindítsuk, valamint iskolai házi versenyeket is szervezünk.

Prevenció

A prevenció alapja a tanárok és diákok közötti bizalmi, együttműködő viszony, valamint a kortárs-segítés. Ez utóbbit azzal is támogatjuk, hogy különböző kortárs-segítő prevenciós programokon biztosítunk részvételt diákjaink részére. Fő célunk a segítő-megértő közeg megteremtése.

A prevenciós foglalkozásokon a kollégák is rendszeresen részt vesznek, továbbá szívesen választanak ilyen jellegű továbbképzéseket is. A gyermekvédelem legalapvetőbb megelőző céljának azt tekintjük, hogy egyetlen tanuló se kerüljön hátrányos helyzetbe származása, színe, neme, vallása, nemzeti

vagy etnikai hovatartozása, illetve bármilyen más oknál fogva. Az iskola nem tudja teljes mértékben felvállalni a tanulók fejlődéséhez szükséges feltételek biztosítását a család helyett és a családi vagy vagyoni helyzetből fakadó hátrányok leküzdését, de igyekszünk azt odafigyeléssel, törődéssel kompenzálni. A fiatalok bizalommal fordulnak tanáraikhoz, az egyéni beszélgetések segítségével sok probléma kerül felszínre.

Drogprevenció

A klasszikus megelőzési modell hármas tagozódása szerint az elsődleges megelőzés a betegséget (problémát) magát előzi meg. A másodlagos megelőzés leegyszerűsítve a gyógyítás, míg a harmadlagos megelőzés a már krónikus betegek rehabilitációja, majd visszaillesztése a társadalomba. Vitathatatlan, hogy az iskola, a pedagógus, a közösségi életterek elsősorban az elsődleges prevenció színterei kell, hogy legyenek. Tapasztalatokban szegények, hiányosságokban gazdagok vagyunk, viszont számtalan modell eredményeit hasznosíthatjuk, szemléletté, gyakorlattá tehetjük.

Segíteni kell a gyermekeket az egészségről kialakított, még egészségesnek tekinthető felfogásuk megszilárdításában, és a drogmentes életvitelhez szükséges képességek megszerzésében.

Meg kell tanítani:

- a szenvedélykeltő szerek visszautasítását;
- apróbb sikertelenségek elviselését;
- konfliktusok megoldását;
- korlátokat felállítani és elfogadni;
- érzelmeket kifejezni;
- kapcsolatokat építeni;
- saját erőnyeit és gyengéit felmérni;
- ellenállni a reklám nem kívánatos hatásainak és elsajátítani
- helyes megítélésüket;
- az érzéseket kezelni;

- a pozitív értékrend kialakítását;
- a jó közérzet, a boldogság és sikeresség szükségletének kontrollálását.

Drogprevenációs programjaink:

- rendőrségi osztályfőnöki órák, tájékoztató előadások;
- Önkontroll Egyesület előadásai;
- művészeti pályázatok;
- kiállítások
- drogmegelőzési vetélkedők;
- nyári tábor keretében megjelenő programok;
- zenés beszélgetések;
- szülők, pedagógusok képzése.

Egészségügyi szolgáltatás

A 9-13. évfolyam tanulói minden évben egyszer szűrővizsgálaton vesznek részt. Ez tartalmazza a testmagasság, testsúly és a mellkőrfogat mérését, vérnyomás-vizsgálatot, a látásélesség mérését, illetve tartalmaz orthopédiai szűrővizsgálatot és belgyógyászati vizsgálatot. Fogászati vizsgálat a kerület iskolai fogorvosi rendelőben történik.

A 11. évfolyamon még az alábbi szűrések történnek:

- hallás (audiológiai) szűrés;
- színlátás;
- golyva szűrése.

Ezeken kívül (folyamatosan az egész tanévben) a testnevelés foglalkozásokra, a szakorvosi javaslatok alapján, elvégezzük a tanulók besorolását. Az egészségileg veszélyeztetett tanulókat folyamatosan gondozzuk.

Az egészségnevelés keretében az iskolai védőnő – osztályfőnöki felkérésre – az alábbi témákban tart előadásokat:

- 9-10. évfolyam: egészséges életmód, személyi higiénia.

- 9-12. évfolyam: fogamzásgátlás, szexuális úton terjedő betegségek, családtervezés.
- 9-13. évfolyam: szenvedélybetegségek.
- 11-13. évfolyam: rák megelőzés (mell és here önvizsgálata).
- 12-13. évfolyam: a szülő szerepe, családtervezés, csecsemőgondozás.

Szexuális felvilágosítás

Tanulóink - valószínűleg még egy korosztályon belül is - nagyon különböző ismereteket hordoznak ezen témakörön belül. Rendkívül fontos, hogy az egészséges életmód szerves részeként kezeljék ezt a területet is, ne valamilyen tabunak, vagy netán kötelező osztályfőnöki órai témának, netán elrettentésnek. Mindenképpen ki kell, hogy terjedjen a tanulói kutatás a szexuális felvilágosítás témakörére, s feltétlenül szakembereknek kell választ adni a felmerülő kérdésekre csoportosan, vagy igény szerint egyénileg.

KÖVETELMÉNYEK

Alapvető követelmény minden tanuló számára, hogy az alkalmazás szintjén rendszeresen műveljék mindazon tanult tevékenységformákat, amelyről tudják, hogy az egészség megőrzésében meghatározó szerepe van.

Rendszeresen végezzenek testedzést, alakuljon ki a tanulóknál a cselekvésbiztonság érzése, amely a mozgáskultúra eredményeként hozzájárul ahhoz, hogy a rendszeres fizikai aktivitás beépüljön életvitelükbe.

MÉRÉS, ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS

- Az évente rendszeres egészségügyi szűrővizsgálat az iskola egészségügyi szolgálata által meghatározott időpontokban.
- A tanulók fizikai állapotának mérése a helyi tantervben meghatározott módon, és időpontban (év elején és végén).
- Kérdőívek, tesztek, azok eredményeinek értékelése osztályfőnöki órák keretében.

- Az egészségneveléssel kapcsolatos iskolai programokon tesztek, vetélkedők összeállítása, eredmények értékelése.

A kapott eredmények tükrében meghatározzuk a további teendőket, pótoljuk az esetleges hiányosságokat, értékeljük helyzetünket. Iskolánk vezetői ennek ismeretében meghatározzák a továbblépés lehetőségeit és a fejlesztés érdekében végrehajtandó feladatokat (minőségirányítás).

KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM

1. A környezeti nevelés fogalma

Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, melynek során a gyerekeket felkészítjük környezetük átfogó megismerésére, tapasztalatok feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit egyaránt figyelembe vevő cselekvésre.

Ezért a környezeti nevelés:

- Megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolatot alapoz és erősít meg az élő és élettelen környezettel
- Kifejleszti a szándékot és képességet a környezet aktív megismerésére
- Felkelti az igényt a környezet változásainak felfogására
- Képesé tesz a problémák megkeresésére, okainak megértésére, kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására és ezáltal a lehetséges megoldások kidolgozására
- Megtanít a környezet érdekét figyelembe vevő, megfontolt cselekvésre

2. Alapelvek

Iskolánk azt tekinti feladatául, hogy kialakítsa a tanulóknál a környezettudatos magatartást, megtanítsa őket a környezetért felelős életvitelre, és arra, hogy egész életükben törekedjenek a természet és a társadalom harmóniájának megőrzésére és fenntartására. Olyan szemléletet kell kialakítanunk diákjainkban, hogy ne csak pillanatnyi érdekeik szerint cselekedjenek, hanem a Föld egészségének fennmaradásáért.

3. Stratégiai célok

A tanulókat segíteni kell a környezettel harmonikus életvezetési képességeik kialakításában, el kell igazítani a környezeti problémák felismerésében, kezelésében.

Fejleszteni kell felelősségérzetüket, és törekedni kell arra, hogy a környezettel kapcsolatos nézeteik az erkölcsi alapelvek szintjére emelkedjenek. A cél tehát a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel megalapozása.

- A globális összefüggések megértése
- A természet, az élet, a biológiai sokféleség jelentőségének megértése
- A Föld egészséges folyamatainak visszaállítása, harmóniára törekvés

4. Konkrét feladatok, célkitűzések

- Rendszerszemléletre nevelés
- A létminőséghez tartozó viselkedési normák és formák kialakítása
- Alternatív problémamegoldó gondolkodás elsajátítása
- Környezeti kultúra fontosságának megismertetése a fenntartható fejlődésben

Rövid távú céljaink tervezésében figyelembe vesszük, hogy a hosszabb távú célok megvalósításához milyen lépések vezetnek.

Szaktárgyi célok:

- minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre
- a hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a szakórákon
- interaktív módszerek próbája, alkalmazása
- versenyekre való felkészítés
- számítógép és egyéb multimédiás eszközök használata

A tantárgyak kiegészítése az osztályfőnöki teendőkkel:

A fiatalok osztályközösségi létének keretét általában az osztályfőnök teremti meg. Ő a különböző szintű személyes kapcsolatok segítője, fejlesztője is. Az osztályfőnök személyisége és elhivatottsága döntő súllyal alakítja a gyerekekben kialakuló, formálódó valóságképet.

Az osztályfőnök általános tájékozottsága, problémafelismerő és – feldolgozó képessége segítheti abban, hogy ezt a sokszínű témakört a környezethez való viszony alakítására, egyben pedagógiai céljaira használni, alkalmazni tudja.

Az osztályfőnöki órák témájának kínálata akkor hatékony, ha az legalább egy, de inkább négy évre tervezett sokszínű szocializációs programnak felel meg.

5. A környezeti nevelés színterei

Hagyományos szint (tanórák keretén belül)

A szaktanárok minden tantárgy tanításához kidolgozzák a helyi tantervhez ill. a tanmenetekhez a környezeti nevelési tartalmakat, a megfelelő tevékenységi formákat, módszereket.

- A hagyományos tanórai oktatásba beépítjük az adott témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat
- A közvetlen környezet megóvása érdekében az új padok, székek megérkezése után fokozottan figyelünk a padfirkálásokra.
- Évente egyszer szemétszedő, takarító napot szervezünk.

A tantárgyak kiegészítésének lehetőségei a környezettudatos neveléssel

Magyar nyelv és irodalom

A tanulók

- ismerjék meg az anyanyelv gazdagságát, a tájnyelv, a köznyelv és az irodalmi nyelv egymásra hatását
- ismerjék meg az irodalmi művekben megjelenő természeti és környezeti értékeket, az ember és a természet közötti harmonikus kapcsolatok kialakulását
- legyenek képesek irodalmi szövegek alapján problémafelvetésekre, vitára, véleményalkotásra, érvelésre
- erősödjön esztétikai, erkölcsi érzékenységük
- tudatosan készüljenek az anyanyelv védelmére, a „nyelvi környezetszennyezés” elkerülésére
- sajátítsák el a médiumok elemzésének technikáit

A tanulóknak

- alakuljon igénnyé a hatékony kommunikációra való törekvés, a jó problémafelvetés, vitakészség, véleményalkotási képesség
- növeljük a környezethez való, pozitív érzelmi és intellektuális közeledést a környezet- és természetvédelemi témájú könyvek feldolgozásával
- fejlesszük az egyéni és a közösségi kompetenciákat a drámajátékok segítségével

Történelem

A tanulók

- értsék és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet
- tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására
- ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete
- legyenek képesek a globális problémákra megoldásokat keresni a természeti népek példáján keresztül
- értsék meg az egész világot érintő globális problémákat, és érezzék hangsúlyozottan az egyén, az állam és a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében

Matematika

A tanulók

- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket matematikai módszerekkel demonstrálják
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére statisztikai módszerek alkalmazásával
- tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni és elemezni
- logikus gondolkodása, a szintetizáló és a lényegkiemelő képessége fejlődjön
- tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait
- váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására
- ismerjenek konkrét, a valós életből vett példákat, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni
- Legyenek képesek reális becslésekre
- Tudjanak egyszerű statisztikai módszereket alkalmazni

A tanulóknban

- alakuljon ki a rendszerben való gondolkodás
- alakítsuk ki a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségeket

Idegen nyelv*A tanulók*

- váljanak érzékennyé a természet szeretetére a jól megválasztott szövegek feldolgozásának segítségével
- legyenek érzékenyek a hazai környezeti problémákra és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit
- tudják más népek ilyen irányú tevékenységeit és ismerjék az idegen országok környezetvédelemmel foglalkozó szervezeteit
- legyenek képesek a környezetvédelmi problémákra önállóan, csoportmunkában, projekt-munkában választ keresni

A tanulóknban

- alakuljon ki és fejlődjön a nemzetközi felelősség a környezettel szemben
- fejlődjön az idegen nyelvi kommunikáció képessége, és fedezzék fel ennek lehetőségeit

Fizika*A tanulók*

- váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára
- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzások, zaj, rezgés) egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit
- ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő, és élettelen közötti kölcsönhatásokat

- tudják értelmezni a környezet változásának törvényszerűségeit, és ennek tudatában legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni
- ismereteik birtokában váljanak tetteik következményeit látó, előregondolkodó állampolgárrá
- ismerjék meg az alternatív energiahordozókat és forrásokat

Kémia

A tanulók

- rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel
- törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására
- legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére
- ismerjék a környezetüket legjobban szennyező anyagokat, törekedjenek ezek használatának csökkentésére
- ismerjék az emberi szervezetre káros anyagokat és ezek szervezetre gyakorolt hatásait, tartózkodjanak ezek kipróbálásától
- értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüljék meg ezek gazdasági hatásait

Földrajz

A tanulók

- szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről
- érzékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit
- értsék meg, hogy a népek eltérő természeti és gazdasági körülményei, hagyományai meghatározzák gondolkodásmódjukat, világszemléletüket

- értsék meg, hogy a társadalom-földrajzi változások, a felgyorsult fogyasztás a Föld erőforrásainak kimerüléséhez vezet
- ismerjék meg a globális problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit
- ismerjék, szeressék és őrizzék a természeti és az épített környezet szépségeit

A tanulóknban

- a környezet értékeinek megismerésével erősödjön a környezettudatos életmód iránti igény
- alakuljon ki az igény a szülőföld cselekvő felfedezésére
- fejlődjön közösségük, lakóhelyük, országuk, régiójuk és a világ problémáinak megoldásában való aktív részvételi készség

Biológia

A tanulók

- ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit
- ismerjék és szeressék a természeti és az épített környezetet
- ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti-működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket
- legyenek tájékozottak a földi élővilág sokféleségét, valamint az emberek és biológiai környezetük közötti kapcsolatrendszerrel illetően
- ismerjék meg a környezet-egészségügyi problémákat
- legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére
- sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat

A tanulóknban

- alakuljon ki ökológiai szemléletmód
- alakuljon ki a természeti és az épített környezet iránti felelősség

Ének-zene

A tanulók

- ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát
- ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait
- fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban
- vegyék észre a zene közösségerősítő, közösségteremtő szerepét
- tudják, hogy az élő és az élettelen természet hangjai a zenében és a hétköznapokban egyaránt akusztikus élményt jelentenek
- fedezzék fel a zenei környezetszennyezést, és tudjanak ellene védekezni

Rajz és vizuális kultúra

A tanulók

- ismerjék meg a természet sokszínűségét, formagazdagságát
- ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát
- ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit
- ismerjék és tudják, hogy a hagyományápolás a fenntarthatóság egyik alappillére
- tudjanak példákat említeni a népi építészet, díszítőművészet hazai előfordulásaira
- ismerjék a természetes alapanyagok használatát
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni, melyek a természetről szólnak
- legyenek képesek a műalkotásokat környezeti nevelési szempontoknak megfelelően elemezni
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni a környezeti nevelési témaköröknek megfelelően
- ismerjék a tárgyi világ formanyelvi elemeit, a tartalom és a forma összefüggését
- tudjanak példákat mondani a környezetvédelmi szempontok szerinti formatervezésre
- kutassanak fel, ismerjenek meg helyi, népi építészeti emlékeket

Filozófia

A tanulók

- értsék meg, hogy a filozófia történetén keresztül megmutatható az ember és természet egységének megbomlása
- lássák, hogy milyen módon alakult ki az ember természet feletti uralomra-jutása
- érzékeljék, hogy hogyan alakult ki a mai társadalmak manipulált fogyasztása
- legyenek képesek követni az értékek alakulását a különböző történelmi korokban
- véleményezze az értékrend-változás negatív következményeit
- értsék meg, hogy csak akkor őrizhetők meg környezetünk életfeltételei, ha észszerűen használjuk azokat, és tisztelettel közelítünk hozzájuk

Etika és emberismeret

A tanulók

- legyenek képesek a már kialakított, megteremtett értékek között úgy élni, hogy a lehető legkevesebb károsodást okozzák
- tanuljanak meg a természet károsítása nélkül teljes életet élni
- mérjék fel annak elengedhetetlen fontosságát, hogy az utódaiknak is megfelelő életteret kell hagyniuk

A tanulókbán

- alakuljon ki az a szemlélet, hogy a természet elemei emberi hasznosságuk fokától függetlenül is értéket képviselnek
- alakuljon ki személyes elkötelezettség és tolerancia a környezeti kérdésekkel kapcsolatban
- fejlődjön, szilárduljon meg a társadalmi szolidaritás és igazságosság az egészséges környezetért

Tánc és dráma

A tanulók

- tudjanak improvizálni természeti jelenségeket a tánc és dráma eszközeivel
- legyenek képesek adott szituáció megfogalmazására tartásképpen és mozdulatsorok segítségével (árvíz, erdőtűz, stb.)
- természethez való érzelmi kötődése erősödjön a drámajátékon keresztül
- sajátítsák el a néptánc elemeit, lássák benne a környezeti nevelési lehetőségeket

Informatika (számítástechnika és könyvtárhasználat)

A tanulók

- legyenek képesek az interneten illetve a szakirodalomban információkat keresni, konkrét, a valós életből vett példákat értelmezni, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni
- legyenek képesek a számítógép segítségével megszerezhető tudás szűrésére, váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására
- ismerjék meg az informatikában (pl. az internet-használatban) rejlő környezetvédelmi lehetőségeket
- használják a világhálót kutatómunkára, ismeretszerzésre
- futtassanak környezeti elemek megváltozását figyelembevevő szimulációkat és statisztikai tesztek
- rendezzenek környezeti kérdésekről virtuális fórumot máshová járó diákokkal közösen
- szerkesszenek és nyomtassanak környezetvédelmi újságokat és posztereket
- ismerjék meg a távközlési-informatikai berendezések környezetkárosító hatásait
- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket informatikai módszerekkel demonstrálják (számítástechnika alkalmazása, könyvtárhasználat, irodalmi hivatkozások)

- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére a különféle szoftverek (adatok táblázatos tárolása, kiértékelése, összefüggések vizsgálata, statisztikai módszerek alkalmazása) segítségével
- a számítástechnikai eszközök használata során valósítsák meg az anyag- és energiatakarékos alkalmazás feltételeit

Testnevelés

A tanulók

- fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják, egészséges testi fejlődésüket
- győződjenek meg a mozgás jótékony hatásairól a különböző szervrendszerek működését tekintve
- legyenek tisztában azzal, hogy testnevelés és a sport nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében
- értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes
- igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök, és a tornaszerek
- sajátítsanak el régi magyar, mozgást igénylő népi játékokat

A tanulóknban

- tudatosítsa az egészség és a környezet komplexitását
- alakuljon ki az igény a higiénés normák betartására
- segítse az egészséges napi-heti-évszakos életritmus kialakulását

Nem hagyományos szint (tanórán kívül)

- Iskolánkban működő természetjáró kör tagjai kirándulásokon vesznek részt
- A tanév során a tanulók osztálykiránduláson vesznek részt
- Rendszeresen elemgyűjtési akciót szervezünk (szelekció népszerűsítése)
- A gyermekek olyan versenyeken indulnak, ahol a környezet és természetvédelem fontos téma
- Évente egy ökonapot szervezünk, ahol az egész iskola részvételével diákjaink a közvetlen környezetünket (Kőbánya) sportprogramokkal ötvözve ismerik meg

6. Erőforrások

Belső (humán) erőforrások

- Az iskolán belüli együttműködés
- Tanárok: az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a diákok számára. A megfogalmazott célok elérése érdekében a munkaközösségek meghatározzák az egyes tanórák környezeti tartalmát, majd összehangolva oktatják azt.
- Diákok: minden diák feladata, hogy vigyázzon a környezetére, és figyelmesse társait a kultúrált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, és az osztályközösségeknek.
- Szülők: a környezeti nevelés terén nélkülözhetetlen a szülői ház, és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván.

Külső erőforrások

- Mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés- az iskola egész életén belül- a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos.
- Pályázat: folyamatosan figyeljük a pályázatokat és tájékoztatjuk a kollégákat a lehetőségekről.

7. Módszerek

A környezeti nevelésben a hatékonyság növelése érdekében módszertani megújulásra van szükség. Olyan módszereket kell választanunk, amelyek segítségével környezeti nevelési céljainkat képesek leszünk véghez vinni.

Célunk a környezeti nevelés szempontjából kiemelkedő jelentőségű élmény- és, tevékenység alapú, érzékenyítő, interaktív módszerek minél sokoldalúbb alkalmazása.

A munkánk során alkalmazható módszerek pl.:

- Modellezés
- Riport módszer
- Projekt módszer
- Kreatív tevékenységek (aktivizálás)
- Művészi kifejezés

8. Mérés, ellenőrzés, értékelés, minőségfejlesztés

A környezeti nevelés sikerességét értékeljük a különböző résztvevőkre megtervezett és kidolgozott eszközökkel. A környezeti nevelési program életbe lépésekor az iskola valamennyi dolgozójával kérdőíves attitűdvizsgálatot végzünk, majd a tapasztalatokból megfogalmazzuk a feladatokat.

A pedagógusok környezeti munkájának értékelésére kritériumrendszert dolgozunk ki.

A tanulók környezeti magatartásának alakulását tevékenységeik változásán, ismereteik bővülésén mérjük.

Eredményvizsgálat módszerlehetőségei:

- Helyzetfelmérés
- Folyamatkövető megfigyelés
- Célzott megfigyelés
- Egyéni és csoportos megbeszélés
- Interjú

9. Az iskola épületének helyzetképe, a javulást szolgáló célok és változást segítő feladatok

- fokozottabban kell ügyelni a frissen felújított iskolaépületre (új ablakok, berendezések)
- szemét csökkentése
- iskolabelső otthonossá való formálása
- energiatakarékos fűtés, világítás
- iskolakert óvása, tisztán tartása

10. Fenntarthatóság

Az 1995. évi LIII. Környezetvédelmi törvény célként az ember és környezete harmónikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme, és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását fogalmazza meg, mely a környezeti nevelési programunk alappillére számára irányadó elvként jelenik meg. A helyzetkép és a tanulók szemléletének változásait figyelemmel kísérve törekszünk a PDCA elvei szerint a folyamatos fejlesztés fenntartására.

HELYI TANTERV

1. Az egyes évfolyamokon tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások, azok óraszámai, az előírt tananyagok és követelményei

1.1 Óraterv

A modulok közül a társadalomismeretet a történelem tantárgyhoz csatoltuk. A 12. évfolyamon a matematika tantárgy óraszámát 1 órával növeltük. A 2004-2005-ös tanévtől nyelvi előkészítő osztályt indítunk (jele: d). A matematika, informatika és idegen nyelv tantárgyakat csoportbontásban tanítjuk.

Az egyes osztályok jellegének megfelelően növeltük az óraszámokat:

9.a 2010-2011. tanévtől felmenő rendszerben:

1. idegen nyelv (angol) +2 óra

2. idegen nyelv (kötelezően német)

10.a 2011-2012. tanévtől felmenő rendszerben

1. idegen nyelv (angol) +2 óra

2. idegen nyelv (kötelezően német)

9.b 2004-2005 tanévtől felmenő rendszerben

1 óra idegen nyelv

2 óra önvédelem (fél osztály)

2009-2010. tanévtől:

2,5 óra informatika (fél osztály)

10.b 2005-2006 tanévtől felmenő rendszerben

1 óra idegen nyelv (2010-2011-től megszűnik)

1 óra önvédelem (fél osztály)

2010-2011. tanévtől:

3,5 óra informatika (fél osztály)

9.c 2004-2005 tanévtől felmenő rendszerben

1 óra idegen nyelv

- 1 óra művelődéstörténet
- 1 óra idegenforgalmi földrajz
- 10.c 2004-2005 tanévtől felmenő rendszerben
- 1 óra idegen nyelv
- 1 óra művelődéstörténet
- 1 óra idegenforgalmi földrajz
- 9.d 2004-2005 tanévtől felmenő rendszerben ez a nyelvi előkészítő osztály
- 10.d 2005-2006 tanévtől felmenő rendszerben
- 2 óra idegen nyelv
- 11.d 2006-2007 tanévtől felmenő rendszerben
- 2 óra idegen nyelv
12. b 2012-2013-tól felmenő rendszerben
- 1 óra idegen nyelv

A 9.d osztály óraterve 2007-2008. tanévtől felmenő rendszerben:

9.D nyelvi előkészítő osztály	Óraszám
Angol	12
Latin	2
Informatika	4
Tanulásmódszertan, önismeret	2,5
Egészséges életmód	4
Demokratikus állampolgárságra nevelés	1
Nyilvános beszéd	1
Magyar	2
Matematika	2

A nyelvi előkészítő évfolyamon tanított tantárgyak tanítása során a központilag kiadott tanterveket kívánjuk helyi tantervként alkalmazni.

Alapóratervék 2009-2010-től felmenő rendszerben

Tantárgy	9.a,b,c 10.d	10.a,b,c 11.d	11.a,b,c 12.d	12.a,b,c 13.d
Magyar irodalom	3	3	3	3
Magyar nyelv	1	1	1	1
Történelem	2	2		
Történelem és társism.			3,5	3,5
Emberismeret és etika			1	
1. idegen nyelv	3	3	3	3
2. idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	3	3	3	4
Informatika	2			
Bevezetés a filozófiába				1
Fizika	2	2	3	
Biológia		2	2	2
Kémia	2	2		
Földünk	2	2		
Ének	1	1		
Rajz	1	1		
Testnevelés	2	2	2	2
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Tánc és dráma				1
Mozgókép és média			0,5	0,5
Művészetek			1	1

Az „A” osztályok óraterve a 2010-11-es, ill. a 2011-12-es tanévtől felmenő rendszerben

Tantárgy	9. A	10. A
Magyar irodalom	3	3
Magyar nyelv	1	1
Történelem	2	2
1. idegen nyelv (angol)	5	5
2. idegen nyelv (német)	3	3
Matematika	3	3
Informatika	2	
Fizika	2	2
Biológia		2
Kémia	2	2
Földünk	2	2
Ének	1	1
Rajz	1	1
Testnevelés	2	2
Osztályfőnöki	1	1

1.2. Tantárgyi tantervek

Helyi tanterveket készítettünk az alábbi tantárgyakból:

- magyar irodalom a 9.a és 10.a
- művészettörténet 10.a
- ének – zene 9.a
- önvédelem 9.b és 10.b
- angol nyelv 9.b, 9.d, 10.b, 10.d, 9.c , 10.c, 11.d
- német nyelv 9.b, 10.b, 9.c , 10.c
- informatika 9.b és 10.b, 10.d
- művelődéstörténet 9.c és 10.c
- idegenforgalmi földrajz 9.c és 10.c osztályok számára.
- latin (nyelvi alapozó) 9. d

A 28/2000 (IX.21) OM rendelet „A kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról” alapján a tantestület úgy döntött, hogy a kiadott tanterveken túl a felhasználható időt gyakorlásra, ismétlésre , a tanultak elmélyítésére használjuk fel.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyat két tantárgyként - magyar irodalom és magyar nyelv – tanítjuk.

Az iskolában a 2007-2008-as tanévtől választható nyelvek: angol, német, olasz, spanyol, latin valamint megfelelő számú jelentkezés esetén orosz.

1.3. Választható tanórai foglalkozások

A kétszintű érettségi vizsgára való sikeresebb felkészülés biztosítása érdekében a következő tantárgyakból szervezünk felkészítést a 11. és 12. illetve a 12-13. évfolyamos (nyelvi előkészítőt végzett) tanulók számára:

Tantárgy	Felkészülési szint	Heti óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Emelt	2
Történelem	Emelt	2
Matematika	Emelt	2
Angol nyelv	Emelt	2
Német nyelv	Emelt	2
Spanyol nyelv	Emelt	2
Olasz nyelv	Emelt	2
Földünk és környezetünk	Emelt	2
Informatika	Emelt	4
Vizuális kultúra	Közép	2
Ének-zene	Közép	2
Belügyi rendvédelmi ismeretek	Közép	2
Utazás és Turizmus	Közép	4

A középszintű érettségi vizsga letételének lehetőségét a vonatkozó jogszabályok alapján minden iskolában tanított tantárgyból fenntartjuk.

2. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A pedagógus joga, hogy a helyi tanterv alapján megválassza az alkalmazott tankönyveket, tanulmányi segédleteket, taneszközöket (nyomtatott taneszközök, tornafelszerelés, rajzfelszerelés, számológép stb.).

Az egyes évfolyamokon – a különféle tantárgyak anyagának feldolgozásához – szükséges kötelező tanulói taneszközöket azonban a pedagógus **egyezteti** az iskolában működő illetékes munkaközösséggel, s a kérdésben közösen döntenek.

E döntés megalapozottsága érdekében a tanárok – a szakmai munkaközösségeken belül, tantárgyi csoportokban – tudatosan törekednek az

eszközök megismerésére, elemzik azokat annak érdekében, hogy az eszközválasztás maximálisan szolgálja a szakmai célokat.

A szakmai munkaközösségek a következő **szempontokat** veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- az egyes eszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatók;

A már gimnáziumunkban tanuló diákok szüleit a következő tanévben szükséges tankönyvekről a megelőző tanév január-február havában tájékoztatjuk írásos formában. A szükséges egyéb felszerelésről (ruházat, taneszközök, tanulmányi segédletek stb.) a kölcsönözhető tankönyvekről, egyéb felszerelésekről, a szülői kiadásokat csökkentő iskolai segítségnyújtás formájáról a tanév végéig kapnak a szülők írásos tájékoztatást.

A 9. évfolyamra beiratkozó tanulók szülei a felvételtől szóló értesítés kézhezvételekor kapják kézhez a fenti tájékoztatót.

A tankönyveket a pedagógusok véleménye alapján egyénileg rendelik meg a tanulók.

Az előzetesen kért tankönyveken, egyéb eszközökön a tanítási év közben nem változtatunk.

A kötelezően előírt taneszközökről a **szülőket** minden tanév előtt – a megelőző tanév végéig - **tájékoztatni** kell, a 10., 11., 12. évfolyam esetében a bizonyítványba tett „szórólapon”, a nyelvi előkészítő és a 9. évfolyam esetében a felvételtől szóló értesítéshez mellékelt „szórólap” útján.

A tankönyveket a pedagógusok véleménye alapján egyénileg rendelik meg a tanulók.

3. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

A továbbhaladásról hagyományosan a tanévek végén születik döntés. Az automatikus továbbhaladásnak két **alapfeltétele** van:

- valamennyi tantárgyból - az előírt tantervi követelmények - legalább „elégéses” szintű teljesítése;

– a törvény által meghatározott kritikus hiányzási óraszám alatti mulasztás.
A továbbhaladásról – az ún. osztályozó értekezleten – a tanulót tanító tanárok döntenek.

A továbbhaladáshoz sikeres javítóvizsgát kell tennie annak a tanulónak, akinek a tudása egy vagy két tantárgyból minősült elégtelennek.

Ha a tanuló tudásának év végi minősítése három vagy ennél több tantárgyból „elégtelen”, tanulmányait csak az adott évfolyam megisméltése után folytathatja (hacsak a nevelőtestület határozata nem engedélyezi számára, hogy javítóvizsgát tegyen).

A magasabb évfolyamba lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha:

- az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól;
- az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse;
- magántanuló volt;
- valamely tantárgy óráiról - annak évi óraszámára 30 %-ánál többet – hiányzott, ill. az évi mulasztott óráinak száma meghaladja a 250 órát, és a tantestület engedélyezte az osztályozóvizsgát.

A fentiekől eltérő ütemű továbbhaladásra az igazgató a tantestület véleménye alapján adhat engedélyt.

4. A tanulók tanulmányi munkája ellenőrzésének, értékelésének rendszere, módszerei, visszacsatolási eljárások (az értékelés alapelvei, rendszeressége)

4.1. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

A tanulók tudásának értékelésére a hagyományos **5 fokozatú osztályzat-skálát** alkalmazzuk valamennyi tantárgyban. Az osztályozást lehetőség és szükség szerint szóbeli értékelés, indoklás kíséri. Arra törekszünk, hogy

ennek – a motivációs rendszerben betöltött – szerepe pozitív legyen, azaz inkább korrigáló, segítő, tanácsadó, orientáló jelleg érvényesüljön.

A tanulási folyamat két legfőbb színtere a tanóra és a tanuló – tanítási időn kívüli – önálló munkája. Az önálló munka (többnyire otthon elkészítendő, ill. megtanulandó házi feladat) mennyiségének időbeli elosztását nem lehet teljesen egyenletesé tenni.

Néhány – ezt elősegítő – szempontot azonban érvényesíthetünk:

- a tanulói terheket minél egyenletesebben elosztó órarendet készítünk;
- az egyes osztályok un. „nehéz napjait” esetenként figyelembe vehetjük, ha az osztályfőnökök elkészítik ennek térképét;
- neveljük a tanulókat arra, hogy maguk osszák el egyenletesen a hét napjaira a tanulnivalókat;
- ne adjunk tantárgyunkból rendszeresen 1 órát, vagy annál több időt igénylő kötelező házi feladatot;
- a hét végi pihenőnapokra, ill. az iskolai tanítási szünetekre hivatkozással általában ne adjunk több kötelező házi feladatot, mint amennyit két hétköznap között adnánk.

A tanuló évközi érdemjegyeket és félévi, ill. év végi osztályzatokat kap.

Ügyelünk arra, hogy a minősített tanulói produktumok között a szóbeli feleletek és az „írásbeli feleletek” megfelelő arányban forduljanak elő.

Az írásbeli számonkérés formái:

- írásbeli felelet
- témazáró dolgozat
- házi dolgozat
- teszt
- feladatlap
- minimumteszt
- próbaérettségi dolgozat

A számonkérés tantárgyankénti, tananyagonkénti formáját, a feldolgozott anyag jellegének megfelelően a pedagógus határozza meg.

Mivel minden értékelés esetében a **visszajelző funkció** legalább olyan fontos, mint a minősítő funkció, ezért a dolgozatok esetében szem előtt kell tartani, hogy:

- nem szükséges valamennyi dolgozatot „leosztályozni”, de a tapasztalatokat elemezni igen;
- a tanuló legalább egy héttel előbb szerezzon tudomást a témazáró dolgozatírás időpontjáról, ill. legalább 15 munkanapon belül kapjon visszajelzést annak eredményéről;
- napi egy témazáró dolgozatnál többet ne írjon egy osztály;
- a követelmények és az értékelés közelítése érdekében – ha a munkaközösség vállalja -, célszerű egy-egy évfolyamon közös témazáró dolgozatokat íratni;
- a magyar szakos kollégák kísérletet végeznek az elemző dolgozatok javításánál alkalmazott egyéni szempontjaik összehasonlítására, ill. közelítésére;
- a bukások eldöntésére – szükség esetén – ún. „minimumteszteket” alkalmaznak a történelem-, a matematika-, a német- és a magyartanárok;

A félévi és az év végi érdemjegyek megállapításánál szempontok:

- az osztályzatok megállapítása a szaktanár joga, kivételt képez, ha a tanuló osztályozóvizsgát tesz;
- bizonyos mértékig az évközi érdemjegyek számtani átlaga;
- az érdemjegyek által tükrözött fejlődési irányt, tendenciát vegyük figyelembe;
- a témazáró jegyek nagyobb súlyt kapjanak.

Tanév végi – **vizsga jellegű – értékelést** osztályonként maximálisan három tantárgyból lehet szervezni akkor, ha a tantárgy tanára azt – az igazgató jóváhagyásával - legkésőbb október végéig meghirdette (pontosan kijelölve annak módját, szerepét, minősítési rendszerét, annak az év végi osztályzatba való beszámítási módját).

A tanári munka kontrollja, a pedagógiai értékeléssel kapcsolatos ismereteink, szokásaink, eljárásaink **fejlesztése érdekében:**

- évente egy- két tantárgyból szaktanácsadói látogatást, konzultációt szervezünk;
- a 9. évfolyam elején bemeneti, a 10. évfolyam végén kimeneti diagnosztikus méréseket szervezünk, ill. bekapcsolódunk ilyen fővárosi mérésekbe;
- rendszeresebbé tesszük a vezetői ellenőrzéseket, meghatározott szerepet biztosítva ebben a munkaközösség vezetőinek;
- egymás óráit kifejezetten azzal a céllal is látogatjuk, hogy megismerjük kollégáink értékelési gyakorlatát;
- gyűjtjük és „közkinccsé” tesszük a dolgozatírás céljából készített feladatlapokat, teszteket;
- évente megkérdezzük 12. osztályos tanítványainkat arról, hogy milyennek tartják gimnáziumunkban a pedagógiai értékelést.

Az értékelés **rendszeressége** nemcsak törvény által előírt kötelességünk, hanem fontos az eredmények visszajelző, motiváló hatása és szerepe miatt is.

Biztosítanunk kell, hogy az érdemjegyek száma félévenként – heti 1 óras tantárgy esetén - legalább 3, - több órás tantárgy esetén – a tantárgy heti óraszámának legalább 1,5-szerese legyen (ezzel a félévi, év végi jegyek lezárása előtti ún. „javítási kampányt” is igyekszünk mérsékelni).

Az érdemjegyek, osztályzatok **rögzítésére, közlésére** a hivatalosan rendszeresített nyomtatványokat (osztályozónapló, ellenőrző könyv, anyakönyv) használjuk.

A szülőket – a félévi és év végi bizonyítványon kívül is – rendszeresen és érdemben **tájékoztatni** kell a tanuló előrehaladásáról, helyzetéről.

Ennek alkalmi és formái:

- a szülői értekezletek és fogadóórák;
- az érdemjegyeknek – az ellenőrzők útján történő - közlése folyamatosan, de legalább október, december, március és május végéig;

- ha arra utaló jelek vannak, hogy a tanuló a félévi vagy év végi osztályozásig a minimum-követelményeket nem fogja teljesíteni, erre lehetőleg azonnal, de legkésőbb decemberben, ill. májusban (a 12. évfolyam esetében áprilisban) – írásos értesítés formájában - fel kell hívni a szülő figyelmét;

4.2. A tanulók magatartása és szorgalma értékelésének és minősítésének alapelvei, követelményei és formái

A tanulók magatartását és szorgalmát – a folyamatos értékelésen túl – félévkor és év végén minősítjük is. A minősítés a hagyományos **4 fokozatú skálával**, a tanulót tanító tanárok **együttes véleménye** alapján történik. Az osztályfőnök írásbeli értékeléssel is kiegészítheti ezt. A minősítést pozitív irányba befolyásolhatja, ha a tanuló dicséretet kapott. Az osztályzatok megállapításakor főként a következő szempontokat vesszük figyelembe:

M A G A T A R T Á S			
OSZTÁLYZAT	MEGNYILVÁNULÁSOK		
	közösségi élet	viselkedés	rendszeret
	Az osztály- és az iskolai közösségben végzett munka mennyisége és minősége Öntevékenység Kezdeményezés Vállalkozószellem Értékrend Társas hatékonyság	Mások emberi jogainak és méltóságának tiszteletben tartása Saját és társai testi épségének őrzése Az egészséges életmódhoz való jog tiszteletben tartása A Házirend megtartása Kulturált megjelenés Udvariasság	Pontosság, a napirend megtartása A higiénés szabályok megtartása A tanszerek állapota Igényes figyelem a környezet kulturáltságára Az iskola helyiségeinek, eszközeinek óvása A társak pozitív befolyásolása
	Példás (5)	Példamutató	Példamutató (igazolatlan óráinak száma max.: 3 óra)
Jó (4)	Kötelességszerű, irányított	Kifogástalan (igazolatlan óráinak száma max: 7)	Szabálytisztelő
Változó (3)	Közömbös, vonakodó	Kifogásolható (igazolatlan óráinak száma max: 20)	Ingadozó, de igyekvő
Rossz (2)	Szembenálló, romboló	Elítélhető	kifogásolható

S Z O R G A L O M		
OSZTÁLYZAT	MEGNYILVÁNULÁSOK	
	kötelességteljesítés	aktivitás
	A vállalt és a kötelező feladatok elvégzése (különös tekintettel a házi feladatokra és a tanszerek meglétére)	A képességekhez mért tanulás Tanórai figyelem, közreműködés Nem kötelező, de ajánlott feladatok elvégzése
Példás (5)	Kifogástalan	Állandó, töretlen
Jó (4)	Kötelességszerű	Többnyire aktív
Változó (3)	Figyelmeztetni kell	Változó
Hanyag (2)	Megbízhatatlan	Képességeihez mértén tartósan keveset nyújt

5. Modulok értékelése és minősítése, beszámítása az iskolai évfolyam sikeres befejezésébe:

A társadalomismeret modult a történelem tantárgyba integráljuk, és annak részeként osztályozzuk. A tantárgy neve: történelem és társadalomismeret.

A történelem és társadalomismeret tantárgyat a 11. és 12. évfolyamon (nyelvi előkészítő osztály esetén 12-13. évfolyamon) oktatjuk. A társadalomismeret modul évfolyamonként félévente legalább három osztályzattal értékeljük. A modul osztályzatait a naplóban eltérő színnel jelöljük. A modul sikertelen teljesítése megakadályozza a magasabb évfolyamba lépést.

A tánc és dráma, valamint a mozgókép és médiaismeret elnevezésű modulokat iskolánkban a magyartanárok, a művészetek modul a rajztanárok tanítják.

Mindhárom modult önálló tantárgyként tanítjuk és osztályozzuk félévkor és tanév végén. A modulokat a 11. és 12. évfolyamokon (nyelvi előkészítő osztály esetén 12-13. évfolyamon) oktatjuk. A modulok külön blokkban való

osztályozása azért fontos, mert így biztosítottá válik az iskolák közötti átjárhatóság, regisztrálható a tanuló képzési formában való részvétele. A diák pályaaorientálásában is lehet szerepe annak a ténynek, hogy a moduloknak megfelelő képzésben már középiskolás korában is részesült.

6. A középszintű érettségi vizsga témakörei

(melléklet)

7. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

Minden tanév végén májusban.

Az általános fizikai teherbíró képesség fejlődésének, folyamatos nyomon követésének motivációs tényezőként kell hatnia a tanulókra és reméljük, hogy a nevelési-oktatási intézményekből kikerülve helyet kap életvitelükben a rendszeres fizikai aktivitás, a sport.

Az egységes mérésre és értékelésre a következő próbákat alkalmazzuk:

1. Az aerob állóképesség mérésére:

- Cooper teszt (12 perc folyamatos futás alatt megtett távolság)

2. Erő, erőállóképesség mérésére

- helyből távolugrás

(az alsó végtag dinamikus erejének mérése)

- hanyattfekvésből felülés (térdérintéssel)

(a csípőhajlító és a hasizmok erő, erőállóképességének mérése)

- fekvőtámaszban karhajlítás

(a vállöv és a kar erejének erőállóképességének mérése)

- hanyattfekvésből törzsemelés

(a hátizom erő, erőállóképességének mérése)

ZÁRÓ DOKUMENTUMOK

1. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala, a jóváhagyott pedagógiai programhoz való hozzáférés lehetőségei

Jelen Pedagógiai Program érvényességének kezdete 2008. szeptember 1.

A Pedagógiai Program felülvizsgálatának gyakorlata:

- kétévente felülvizsgáljuk, szükség szerint módosítjuk;
- az alábbi esetben külön módosítás szükséges:
  - ha a nevelőtestület legalább 50 %-a kéri;
  - törvények megváltozásának módosító hatására.

A Pedagógiai Program az iskola könyvtárában, annak nyitvatartási idejében, bárki számára hozzáférhető.